

บทที่ 5

กระบวนการสื่อสารระหว่างกลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปกับคนทั่วไปในสังคม

เนื้อหาในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการสื่อสารระหว่างกลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปกับคนทั่วไปในสังคม ในลักษณะของการวิเคราะห์และพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปกับวัฒนธรรมหลักในสังคมไทย ซึ่งการวิเคราะห์โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง 2 วัฒนธรรมดังกล่าว นั้น เป็นวิธีการวิเคราะห์หลักของสำนักเบอร์มิงแฮมที่ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในบทที่ 2

จากการศึกษาวิเคราะห์ถึงกระบวนการสื่อสารภายในกลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปในบทที่ 4 ตามแบบจำลองการสื่อสาร S-M-C-R นั้น เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาเกี่ยวกับการสื่อสารไปยังกลุ่มคนทั่วไปในสังคมแล้วผู้วิจัยพบว่า ในส่วนของผู้ส่งสาร เนื้อหาสาร รวมทั้งช่องทางการสื่อสาร ในแง่ของภาพรวมแล้วสิ่งเหล่านี้ยังคงเหมือนเดิม หากแต่เพียงวัตถุประสงค์ในการส่งสาร รวมทั้งผู้รับสารได้เปลี่ยนแปลงไป การสื่อสารระหว่างกลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปกับคนทั่วไปในสังคมเปรียบเหมือนการสื่อสารที่ไม่ได้เฉพาะเจาะจง กล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปไม่ได้มุ่งเน้นที่จะส่งสารออกไปยังกลุ่มคนภายนอกโดยเฉพาะ แต่พวกเขาต้องการจะแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของพวกเขาลงบนพื้นที่ที่พวกเขาสามารถแสดงออกได้ เมื่อผู้รับสารที่เป็นกลุ่มภายนอกได้ไปพบกับสารเหล่านั้นจึงเกิดการตีความที่หลากหลาย ซึ่งการตีความเหล่านั้นอาจจะไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อออกมา เนื่องจากผู้รับสารเป็นกลุ่มคนภายนอกที่ไม่ได้เป็นกลุ่มฮิปฮอป ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจึงได้อาศัยเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวทางของ A. Jakubowicz (1994 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2539, น. 527) ซึ่งเสนอไว้ดังนี้

1. กระบวนการดำเนินการในการครอบงำ “อัตลักษณ์” (Identity) ของวัฒนธรรมกระแสหลัก
2. ขอบเขตของความหมายที่ให้นิยาม “วัฒนธรรมย่อยฮิปฮอป” จากกลุ่มวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอป
3. อุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังการสร้าง ความหมายของวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอป
4. กระบวนการสร้าง “วัฒนธรรมย่อยฮิปฮอป” ให้ดูเป็น “พวกเรา” (us) ที่ไม่ใช่ “คนอื่น” (other/them)
5. โอกาสในการเปลี่ยนแปลงความหมายและอุดมการณ์ของวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอป

กระบวนการดำเนินการในการครอบงำอัตลักษณ์ (Identity)

ของวัฒนธรรมกระแสหลัก

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลายในสังคมนั้น เป็นธรรมดาที่จะมีวัฒนธรรมตัวใหญ่ซึ่งมีอำนาจมากกว่าพยายามที่จะครอบงำวัฒนธรรมตัวเล็กอยู่เสมอ และในการวิเคราะห์วัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปในหัวข้อนี้ เป็นการศึกษาว่าวัฒนธรรมกระแสหลักในสังคมมีความพยายามจะครอบงำอัตลักษณ์วัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปอย่างไรบ้าง โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มคนทั่วไปในสังคม เพื่อมองเห็นมุมมองเกี่ยวกับการครอบงำอัตลักษณ์ที่คนภายนอกได้ประกอบสร้างให้กับเด็กฮิปฮอปได้ชัดเจนขึ้น

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกกับคนทั่วไปผู้วิจัยได้สังเกตการประกอบสร้างอัตลักษณ์ให้กับเด็กฮิปฮอปได้ดังนี้

เด็กฮิปฮอปเป็นพวกบ้าเห่อตามวัฒนธรรมตะวันตก ทำลายวัฒนธรรมไทย

เนื่องจากอิทธิพลจากสื่อมวลชนที่ได้นำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมฮิปฮอป ซึ่งส่วนมากเป็นไปในรูปแบบเสียงเพลงไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ จึงทำให้คนทั่วไปในสังคมพอที่จะรับรู้เรื่องราวบ้างว่าวัฒนธรรมฮิปฮอปเป็นวัฒนธรรมที่มาจากสหรัฐอเมริกา เป็นของคนผิวสี หรือภาพที่ชัดเจนจากการแต่งตัวของนักร้องแนวฮิปฮอปในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็น ใจอ๊อบบอย ดาจิมี ไทเทเนียม เป็นต้น หรือปัจจุบันภาพของกลุ่มวัยรุ่นที่มีการแต่งกายในแบบฮิปฮอปก็สามารถพบเห็นได้ทั่วไป สิ่งเหล่านี้เองที่ผู้วิจัยได้นำไปถามกลุ่มคนทั่วไปในสังคมว่าพวกเขาคิดเห็นอย่างไรบ้างที่เด็กวัยรุ่นในสังคมไทยกลุ่มหนึ่งได้ยึดถือวิถีชีวิตตามแบบวัฒนธรรมฮิปฮอป

ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มคนทั่วไปหรือกลุ่มคนภายนอกนี้มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือเห็นว่ามันไม่เหมาะสม จะแตกต่างกันบ้างในแง่ของการยอมรับ คือ บางคนยอมรับได้ว่าพวกเขาอยู่ในสังคมเดียวกันและไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ใคร บางคนยอมรับไม่ได้เลยและต้องการให้พวกเขาเปลี่ยนแปลงตัวเอง ดังเช่นคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

พวกเขาน่าจะเป็นตัวของตัวเองมากกว่านะ คือคิดว่าพวกเขาก็ต้องมีความคิดเป็นของตัวเองบางส่วน แต่ว่าอีกส่วนอาจเป็นการทำตามแฟชั่นของเมืองนอกแล้วมีค่านิยมแบบผิด ๆ ส่วนตัวคิดว่าพวกเขาแต่งตัวไม่เหมาะสมกับธรรมเนียมปฏิบัติของบ้านเรา อีกอย่างอากาศบ้านเรามันร้อนมาก จึงไม่น่ามาแต่งตัวแบบนี้ใส่เสื้อ

หนา ๆ ตัวใหญ่ ยิ่งไงก็คิดว่าไม่เหมาะสมอยู่ดี แต่มันก็ตัวเขาถ้าไม่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่นก็โอเค รับได้ (ปู, สัมภาษณ์)

คิดว่าถ้าสังคมมองน่าจะเป็นอคติไปทางลบมากกว่านะ แต่ถ้า...เค้ายังมีลักษณะพื้นฐานของคนไทย หรือเด็กไทยที่ควรจะเป็น เช่น การวางตัวกับผู้ใหญ่ หรืออะไรต่าง ๆ ที่เป็นวัฒนธรรมไทยของเค้ายังดีอยู่ก็ไม่ใช่ไร ไม่แปลกถ้าเค้าอยากแต่งตัวแบบนี้ ก็ไม่ถือว่าเป็นการทำลายวัฒนธรรมไทยนะ แต่ถ้ารับวัฒนธรรมฮิพฮอปมาแบบเต็ม ๆ แล้วมาทำอะไรเพี้ยน ๆ อย่างแต่งตัวเป็นฮิพฮอปแล้วมาก้าวร้าว พุดจาไม่สุภาพหรือไม่ดี นอกเรื่องนอกกรามันก็คงเป็นไปในแง่ลบนะ เพราะลักษณะตัวเค้าก็เหมือนเด็กก๊วย อยู่แล้ว (เอื้องทิพย์, สัมภาษณ์)

คิดว่าเด็กกลุ่มนี้น่าจะมีส่วนในการทำลายวัฒนธรรมไทย ก็ได้ยินมาเด็กเค้าจะทำตามธรรมเนียมฝรั่ง เช่น เรื่องเซ็กส์ เรื่องยาเสพติด ซึ่งวัฒนธรรมไทยมันไม่มีเด็กกลุ่มนี้เค้าคงไม่ยึดติดกับวัฒนธรรมไทยแล้วนะไม่ตามพ่อแม่ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่แล้ว เพราะเชื่อว่าพ่อแม่เค้าคงห้ามแล้วแต่เด็กคงไม่ฟัง ไปทำตามวัฒนธรรมเมืองนอกเหมือนลืมนี่เราเป็นคนไทยไปแล้ว ถ้าปล่อยไปคงเกิดปัญหาตามมาแน่ ๆ (นก, สัมภาษณ์)

พื่อน่าสมเพชนะ แบบว่าไปบ๊าบอคอคแตกตามวัฒนธรรมต่างประเทศมันทำไมไม่ดูตัวอย่างดี ๆ นะ ถ้าพี่เห็นพวกเด็กฮิพฮอป พี่จะมองไปถึงพ่อแม่ น่าสงสารพ่อแม่ไม่รู้ว่าจะรู้หรือเปล่านั้นลูกเค้าเป็นแบบนี้ เค้าได้ห้ามปรามลูกบ้างหรือเปล่า พ่อแม่คงทำให้เค้าเลิกไม่ได้แต่ปรามได้ให้เค้าไม่ทำเกินเลยไปในวัฒนธรรมอื่นมากนัก แน่นนอน พี่คิดว่าเด็กกลุ่มนี้เป็นคนทำลายวัฒนธรรมไทย พี่ยอมรับเรื่องพวกนี้ไม่ได้นะ มันส่งผลเสียต่อสังคมไทย ถ้าวัฒนธรรมต่างชาติยังได้รับการยอมรับเหมือนเป็นเรื่องปกติ ต่อไป เด็กก็กอดจูบ มั่วเซ็กส์ แล้วเราก็จะยอมรับว่ามันเป็นเรื่องปกติ ไม่ไหวนะมันเสียหายไปหมด (วิมล, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลสัมภาษณ์ข้างต้นเห็นได้ว่า คนทั่วไปมีมุมมองกับเด็กฮิพฮอปเป็นไปในแง่ลบ โดยส่วนหนึ่งได้กล่าวหาว่าเด็กกลุ่มนี้เป็นผู้ทำลายวัฒนธรรมไทย โดยไปยึดตามแบบวัฒนธรรมเมืองนอกมากเกินไป ซึ่งการนิยามเช่นนี้เป็นการให้คำนิยามจากคนนอก โดยที่เด็กฮิพฮอปไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเลยว่าพวกเขาพอใจหรือไม่กับการนิยามเช่นนี้

เด็กฮิปฮอปคือเด็กแนวแบบหนึ่ง

จากกระแสความดังของเด็กแนว ที่มีโอกาสได้ถูกนำเสนอผ่านสื่อบ่อยครั้ง ไม่ว่าจะป็นสื่อวิทยุที่มีรายการวิทยุโดยเฉพาะของเด็กแนว หรือสื่อสิ่งพิมพ์ก็มีให้เห็นได้บ่อยครั้งในช่วงนี้ จึงทำให้เกิดกระแสของเด็กแนวขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคมไทย จากการสัมภาษณ์กลุ่มคนทั่วไปในสังคมของผู้วิจัย พบว่าบ่อยครั้งที่คนทั่วไปมักเข้าใจผิดคิดว่า เด็กฮิปฮอปคือเด็กแนวพวกหนึ่งเท่านั้นเอง ฟังดูแล้วไม่น่าจะเป็นเรื่องสำคัญ หรือร้ายแรงแต่อย่างใดที่จะต้องรับรู้และเข้าใจว่าจริง ๆ แล้วเด็กฮิปฮอปเป็นใคร แต่ถ้ามองในประเด็นเรื่องอำนาจก็พบว่าเป็นเรื่องการไม่มีอำนาจในการแสดงตนของเด็กฮิปฮอปต่อสังคมทั่วไป และการไม่ได้ให้ความสำคัญ หรือการมองไม่เห็นเด็กกลุ่มนี้ของสังคมทั่วไป จึงทำการนิยามว่าเด็กฮิปฮอปก็คือเด็กแนวแบบหนึ่ง ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจรายละเอียดและไม่สำคัญที่จะต้องมีการแยกแยะเด็กฮิปฮอปกับเด็กแนวออกจากกัน

“ในปัจจุบันมีกระแสเด็กแนวก็คิดว่าพวกฮิปฮอปหรือเด็กกลุ่มนี้ก็คงเป็นเด็กแนว ๆ หนึ่ง คงประมาณนั้น คือเด็กแนวคงมีหลากหลายแนวแล้วฮิปฮอปก็จัดเป็นแนวหนึ่ง” (อิทธิ, สัมภาษณ์)

“พี่ก็ไม่แน่ใจนะว่าฮิปฮอปคือใคร คืออะไร แต่ตอนนี้อะไร อะไรก็ต้องเด็กแนว พี่ก็เคยถามลูก ลูกบอกว่าฮิปฮอป ก็เป็นเด็กแนวแบบหนึ่ง” (ศุภลักษณ์, สัมภาษณ์)

สำหรับผม ผมว่ามันเป็นกระแสแฟชั่น แค่ตามแฟชั่นไม่นานหรอก คือตอนนี้ไอ้เนี้ยดังก็ตามไป สักพักหนึ่ง พอกระแสซาลงก็จะเลือนหายไปเองแล้วอย่างอื่นก็เข้ามาแทนที่ เด็กแนวกับฮิปฮอปก็เหมือนกันไม่มีประโยชน์ที่จะต้องแบ่งแยกเดี๋ยวมันก็เลือนหายไป (อำพล, สัมภาษณ์)

เด็กฮิปฮอปชอบรวมกลุ่มมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

กลุ่มเด็กวัยรุ่นฮิปฮอปเป็นเด็กที่อยู่ในวัยกำลังศึกษาเล่าเรียน ต้องอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ ครูอาจารย์ ดังนั้นเมื่อพวกเขานัดเจอรวมกลุ่มกันโดยไม่มีผู้ใหญ่คอยดูแล ภาพของเด็กฮิปฮอปประมาณ 10-15 คนหรือมากกว่านั้น จึงเป็นภาพในแง่ลบมองดูเป็นการรวมกลุ่มมีพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น และเพราะการแต่งกายที่โดดเด่น จึงทำให้ผู้ใหญ่หรือคนทั่วไปในสังคมจดจำภาพการรวมกลุ่มมีพฤติกรรมของเด็กฮิปฮอปได้ง่ายขึ้น คนทั่วไปในสังคมมองว่าพวกเขาเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เป็นเสียอย่างที่ไม่ดีแก่วัยรุ่น เขาชนกลุ่มอื่น ๆ ดังความเห็นของกลุ่มคนทั่วไปในสังคมที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์และพบข้อมูลในประเด็นนี้ ดังนี้

พี่ว่าพวกเด็กฮิปฮอปก็ต้องมีทั้งที่เกเรและไม่เกเร แต่พอพวกเค้ารวมกลุ่มกันแบบอยู่กันเป็นสิบแบบนี้ มันก็ต้องมองไม่ดีก่อน เพราะที่เคยเห็นก็สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า

เปียร์กันเป็นเรื่องปกติธรรมดาเลยนะ ในสายตาพี พีคงไม่เอาคนแบบนี้มาเป็นเพื่อนหรอกนะ ลูกพีพีก็ไม่ให้คบ พีต้องเตือนลูกพี แล้วก็ขอร้องเขาจะทำอะไรให้คิดถึงแม่บ้าง เราเป็นคนไทยต้องแต่งตัวให้เรียบร้อยและไม่มีพฤติกรรมแบบนี้ (วิมล, สัมภาษณ์)

สำหรับผม ผมว่าก็ต้องดูพวกเขาไปเรื่อย ๆ แต่ต้องมองเป็นปัญหาแล้วนะ ต้องกังวลไว้ก่อนเลย เพราะพูดตามความจริง เด็กฮิปฮอปยังมีน้อยในสังคม เราก็ไม่รู้ว่าพวกเขาเป็นอย่างไร รู้แค่ว่าเป็นเด็กวัยรุ่นที่กล้าแสดงออก มีความคิดเป็นของตัวเอง เราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าเขาจะไม่ไปแสดงออกในเรื่องที่ไม่ดีมันจึงเป็นเรื่องที่น่ากังวล (ศรัณย์, สัมภาษณ์)

“ผมเคยเห็นเค้ารวมกลุ่มกันที่สยามนะ ผมว่าตอนนี้มันเกินขอบเขตไปแล้วนะ ตั้งเป็นแก๊งค์มีเรื่องมีราวกัน ตอนนี้เป็นลักษณะของแก๊งค์อันธพาลมากกว่าแล้วใช้ฮิปฮอปเป็นสิ่งบังหน้า” (ชัยเชษฐ, สัมภาษณ์)

“ผมว่าพวกเขาเป็นพวกอยากโชว์ และมีปมด้อย อยากระบายแต่ทำไม่ถูกวิธี การมารวมกลุ่มของพวกเขาเห็นแล้วเป็นห่วง ผมว่าผู้ใหญ่สมควรอย่างยิ่งในการเข้าไปจัดการดูแล ผมว่าการรวมกลุ่มของพวกเขาดูดีกว่าพวกนั่งกินเหล้าปากซอยนิดหน่อย” (พิทักษ์, สัมภาษณ์)

เด็กฮิปฮอปเป็นพวกที่แต่งตัวประหลาด ๆ

เนื่องจากลักษณะการแต่งกายของกลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปเป็นสิ่งที่กลุ่มคนทั่วไปเห็นได้เด่นชัดที่สุด ถึงการเข้ามาของวัฒนธรรมฮิปฮอปในสังคมไทย และด้วยเสื้อผ้าเครื่องกายของเด็กวัยรุ่นฮิปฮอปนำมาสวมใส่นั้นไม่ได้ใช้เพียงเพื่อปกปิดร่างกายเท่านั้น แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ที่แยกแยะความเป็นพวกเขา-พวกเราออกจากกันอีกด้วย ผู้วิจัยจึงตั้งคำถามถึงเรื่องการแต่งกายของเด็กฮิปฮอปว่ากลุ่มคนทั่วไปมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างและได้สร้างนิยามอย่างไรให้กับการแต่งกายของเด็กฮิปฮอปเหล่านี้

“ถ้าเห็นเด็กพวกนี้ ผมว่าที่ผมคิดนะ ก็แปลกดี ก็มองเป็นของแปลก ดูเหมือนมีมนุษย์ต่างดาวมาเดินด้วย” (อำพล, สัมภาษณ์)

“มองแล้วก็รู้สึกว่าคุณรู้ตัวหรือเปล่าว่าอยู่เมืองไทยนะ ถ้าอยู่เมืองนอกแต่งแบบนี้ก็คงเฉย ๆ แต่บ้านเรามันดูประหลาดนะ คิดว่าถ้าเดินสวนกับพวกเขา 10 คนก็ต้องหันไปมองพวกเขาทั้ง 10 คน ประหลาด ตลกนะ” (ศุภลักษณ์, สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์เห็นได้ว่าคนทั่วไปในสังคมมองการแต่งตัวของกลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปว่าเป็นสิ่งแปลกประหลาด ตลก และถึงขนาดเปรียบเทียบเปรยว่าพวกเขาเป็นมนุษย์ต่างดาวหรือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่นอกโลกไม่ได้อาศัยอยู่ในโลกใบเดียวกับคนทั่วไปในสังคม การสร้างนิยามของคนทั่วไปเช่นนี้เป็นการตอกย้ำให้เห็นว่ากลุ่มเด็กวัยรุ่นฮิปฮอปเป็นเพียงตัวประหลาดในสังคม

สิ่งที่เด็กฮิปฮอปทำเป็นการทำลายมากกว่าการสร้างสรรค

เนื่องจากวัฒนธรรมฮิปฮอปมีลักษณะเด่นที่กิจกรรม ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ เอ็มซี, ดีเจ, บีบอย และกราฟฟิติ ซึ่งกิจกรรมทั้ง 4 ประเภทนี้เป็นช่องทางในการนำเสนอสารที่เด็กวัยรุ่นฮิปฮอปต้องการส่งออกไปได้อย่างชัดเจนที่สุด ดังนั้นนอกจากเสื้อผ้าการแต่งกายของเด็กฮิปฮอปที่คนทั่วไปมีโอกาสได้พบเห็นแล้วก็ยังสามารถรับรู้และได้เห็นผลงานของกิจกรรมทั้ง 4 ประเภทนี้ด้วย แต่เป็นเพราะกลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปเป็นเพียงกลุ่มที่ด้อยในแง่ของอำนาจในสังคม จึงไม่มีพื้นที่ให้พวกเขาได้แสดงออกถึงวัฒนธรรมที่พวกเขายึดเป็นแบบแผน (Culture Space) อย่างเพียงพอ ผู้วิจัยจึงสนใจการสร้างนิยามของกลุ่มคนทั่วไปในสังคมถึงกิจกรรมทั้ง 4 ประเภทของเด็กฮิปฮอปว่าพวกเขามีมุมมองเช่นไร จึงได้นำตัวอย่างผลงานของกิจกรรมทั้ง 4 ประเภทข้างต้นของเด็กฮิปฮอป เช่น เพลงที่เด็กฮิปฮอปแต่งขึ้นเอง หรือตัวอย่างงานกราฟฟิติให้กลุ่มคนทั่วไปได้พิจารณาตอบคำถาม ซึ่งพบว่าส่วนหนึ่งมองว่ากิจกรรมเหล่านี้เป็นเรื่องไร้สาระ ไม่มีประโยชน์และเป็นการทำลายมากกว่าการสร้างสรรค และอีกส่วนหนึ่งมองว่าไม่ถึงกับเป็นการทำลายหรือส่งผลเสียมากนักแต่ก็ควรทำกิจกรรมอย่างมีขอบเขต อยู่ในสถานที่ที่กำหนดเท่านั้น ดังเช่นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

ตัวอย่างความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจคนหนึ่งและผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ที่มองว่าเป็นเรื่องของการกระทำผิดกฎหมาย

มันเป็นการทำผิดกฎหมายนะ ถึงแม้ว่าจะไปพ่นกำแพงของที่รกร้างก็เถอะ ถ้าเจ้าของสถานที่มาแจ้งความก็สามารถดำเนินคดีได้ และถึงแม้จะไปพ่นตามป้ายหรือเสาอะไรก็ตาม มันก็เป็นสมบัติสาธารณะผิดกฎหมายอีกเหมือนกัน เป็นการทำลายทรัพย์สินของราชการกรณีนี้ไม่ต้องมีเจ้าทุกข์ถ้าตำรวจพบเห็นก็สามารถจับกุมได้ทันที ผมก็เคยจับได้นะไอ้พวกมือบอนกลุ่มนี้ (สุรชาติ, สัมภาษณ์)

พอฟังเพลงที่พวกเขาแต่งแล้วก็รู้สึกว่ามันหยาบคายมาก เพลงอะไรมีแต่คำด่าโธ้ย! เศร้าใจจังไม่เคยได้ยินมาก่อน ไม่นึกว่าจะมีเพลงแบบนี้ด้วย ไม่รู้สิเพลงควรเป็นอะไรที่สร้างสรรค อันนี้ไม่มีวางขายแบบเป็นทางการใช้ใหม่ ตายแล้ว! น่ากลัวมากนะมันไม่มีคำสุภาพเลย ตายแล้วพี่ว่าถ้าใครมีลูกสมัยนี้ อย่ามีตึกว่าเพราะถ้า

เลี้ยงมาแล้วเค้าเป็นแบบเด็กพวกนี้ จะทำอย่างไร น่าเป็นห่วงมาก ๆ พี่ยอมรับไม่ได้นะ (วิมล, สัมภาษณ์)

เคยดูใจอึบอัยในรายการโทรทัศน์ที่มีการสัมภาษณ์อะไรทำนองนี้ แล้วได้ฟังเค้าร้องเพลง รู้สึกว่าเพลงอะไรก็ไม่รู้ ฟังไม่รู้เรื่องเลย มันไม่มีเนื้อหาสาระ ป่าเลยเปลี่ยนช่องไม่ชอบมันไร้สาระ จริง ๆ แล้วเพลงควรเป็นอะไรที่ฟังแล้วรู้สึกเพลิดเพลิน เจริญใจสิ ป่าชอบฟังเพลงคลาสสิคนะ (เพราพงศ์, สัมภาษณ์)

ที่ได้ฟังเพลงของพวกเขา เนื้อหาและจุดประสงค์ของเพลงดีนะ แต่ถ้อยคำที่ใช้ออกมามันหยาบคายมาก มันไม่เหมาะสม คือถ้าเป็นเมืองนอกเค้าคงไม่ว่าแต่ในเมืองไทยยังรับไม่ได้แน่ ๆ แล้วไอ้ที่พน ๆ นี้ก็เหมือนกัน ถ้าพนตามที่สาธารณะนี่ก็พวกไร้สาระมือบอนแล้วนะ ไม่ชอบมันทำให้บ้านเมืองดูเลอะเทอะ ถ้าเกิดพนในที่ ๆ เค้าเตรียมไว้ให้ก็โอเค แต่ที่พนตามกำแพงทั่วไปถึงแม้จะพนสวยแค่ไหนมันก็เป็นการทำลายอยู่ดี (ศรัณย์, สัมภาษณ์)

สำหรับตัวอย่างความคิดเห็นที่พอจะยอมรับได้แต่ต้องมีขอบเขต ดังนี้

“ผมมองว่าไอ้เด็กที่เอาสีไปพ่นกำแพงก็ดีนะ พ่นเป็นรูปสวยดี พวกนี้ผมถือว่าเป็นศิลปะระดับหนึ่งนะ พวกนี้ถ้าทำในกำแพงที่ว่างที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ใครก็ดี รับผิดชอบได้ไม่เป็นไร” (อำพล, สัมภาษณ์)

ถ้าพวกเขาทำได้นะ ไม่ใช่ภาษาหยาบคายก็ดีแล้วสะท้อนถึงสิ่งที่อยากบอกกับสังคม สิ่งที่เขาต้องการด้วยภาษาที่สวยกว่านี้มันจะเปิดกลุ่มคนฟังได้มากขึ้นแทนที่จะเป็นเฉพาะกลุ่มฟังกันเองเหมือนระบายความสะใจ ส่วนเรื่องการพ่นกำแพงถ้าไปทำในที่ที่เค้าอนุญาตให้ทำแล้วออกมาดูดี มันก็สร้างสรรค์นะแต่ถ้าเป็นที่ที่ไม่ควร มันก็เป็นการละเมิดทำลายทรัพย์สินคนอื่นแบบนี้ก็ไม่ควร (เอื้องทิพย์, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงกระบวนการครอบงำอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมกระแสหลักที่มีต่อวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปได้ว่า กลุ่มคนในวัฒนธรรมกระแสหลัก ได้สร้างอัตลักษณ์ให้เด็กฮิปฮอปจากมุมมองของคนนอก ซึ่งเป็นไปในแง่ลบไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเด็กฮิปฮอปที่ทำลายวัฒนธรรมไทย กลุ่มเด็กฮิปฮอปเป็นเพียงกระแสแฟชั่นเด็กแนว กลุ่มเด็กฮิปฮอปชอบรวมกลุ่มมั่วซุ่ม กลุ่มเด็กฮิปฮอปเป็นเด็กที่แต่งตัวประหลาด และเป็นพวกทำลายมากกว่าสร้างสรรค์ทั้งหมดนี้เนื่องจาก ผู้ใหญ่หรือกลุ่มคนในวัฒนธรรมกระแสหลักได้แบ่งความเป็นพวกเรา-พวกเขา (us/them) และผู้ใหญ่หรือกลุ่มคนในวัฒนธรรมกระแสหลักเอง ก็ได้สร้างและแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มตนออกมาเช่นกัน จากการนำบรรทัดฐานของกลุ่มตนมาตัดสินเด็กฮิปฮอป ทั้งนี้ก็เพื่อการรักษาสถานภาพทางสังคมของผู้ใหญ่และกลุ่มคนในวัฒนธรรมกระแสหลัก

ถ้าวิเคราะห์ตามแนวคิดของวัฒนธรรมย่อยก็พบว่า เนื่องจากในสังคมจะมีวัฒนธรรมตัวใหญ่บางตัวที่พยายามจะครอบงำวัฒนธรรมย่อยต่าง ๆ อยู่ ซึ่งในที่นี้ก็คือวัฒนธรรมกระแสหลัก ได้พยายามครอบงำวัฒนธรรมย่อยอีพฮอปอยู่ โดยการสร้างความเป็นจริงเกี่ยวกับวัฒนธรรมอีพฮอปให้เป็นกลุ่มที่มีภาพลักษณ์แง่ลบ แต่วัฒนธรรมกระแสหลักก็ไม่ถึงขนาดจะปฏิเสธหรือนรเทศให้เด็กกลุ่มนี้ออกไปจากสังคมไทยเพียงแต่พวกเขาต้องอยู่ในขอบเขตที่สังคมสร้างไว้ให้ จึงมองได้ว่าวัฒนธรรมกระแสหลักมีการครอบงำวัฒนธรรมย่อยอีพฮอปแต่ไม่ใช่ทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ เป็นเพียงการตีกรอบและสร้างเขตแดนให้ดำรงอยู่เท่านั้น ซึ่งวัฒนธรรมอีพฮอปเองก็มีกระบวนการดิ้นรนต่อสู้กับวัฒนธรรมกระแสหลักเช่นกันไม่ได้เป็นฝ่ายถูกใช้อำนาจเพียงฝ่ายเดียว เพราะถ้าหากเป็นพื้นที่การสื่อสารที่วัยรุ่นอีพฮอปใช้ประกอบสร้างวัฒนธรรมอีพฮอปของตนขึ้นมา นั่น ก็จะทำให้เห็นมุมมองและอัตลักษณ์ที่แตกต่างออกไปจากวัฒนธรรมกระแสหลักของผู้ใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอในลำดับต่อไป

ขอบเขตของความหมายที่ให้นิยาม “วัฒนธรรมย่อยอีพฮอป”

จากกลุ่มวัฒนธรรมย่อยอีพฮอป

การวิเคราะห์วัฒนธรรมย่อยอีพฮอปในเรื่องขอบเขตของความหมาย และการให้นิยามกลุ่มคนที่รับเอาวัฒนธรรมย่อยอีพฮอปมานั้น ถือได้ว่าเป็นการศึกษาเรื่องตัวตนและอัตลักษณ์ (subjectivity and identity) นั่นเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมย่อย เพราะอัตลักษณ์เป็นตัวกำหนดขอบเขตว่า เราเป็นใคร เราเหมือน/ต่างจากคนอื่นอย่างไร มีใครเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกันกับเราบ้าง เราควรมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ อย่างไร และคนอื่น ๆ ควรจะสานสายสัมพันธ์กับเราอย่างไร และอัตลักษณ์ใด ๆ ของคนเรา ก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวเรามาตั้งแต่กำเนิด หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้น (socially constructed) โดยสังคมในภายหลัง (กัจจ หลุยยะพงศ์ และ สมสุข หินวิมาน, 2547, น. 52-55)

การศึกษาในประเด็นนี้ผู้วิจัยจึงสนใจว่ากลุ่มเด็กวัยรุ่นอีพฮอปในสังคมไทย มีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมาอย่างไร เมื่อพวกเขาได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกพวกเขาได้รับรู้อะไรมาบ้าง และแสดงอัตลักษณ์ในมุมมองของตนเองอย่างไร จากการสัมภาษณ์กลุ่มเด็กวัยรุ่นอีพฮอปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่ากลุ่มเด็กวัยรุ่นอีพฮอปได้รับอิทธิพลจากกระแสสังคมภายนอกอยู่ไม่น้อย พวกเขาเหล่านี้รู้ว่าสังคมภายนอกไม่ได้ให้การยอมรับพวกเขาอย่างที่เราต้องการเลย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมคำนิยามจากมุมมองของเด็กอีพฮอปที่แสดงให้เห็นถึงการโต้ตอบ การต่อสู้กับสังคมกระแสหลัก เพียงเพื่อต้องการให้พวกเขามีตัวตนและดำรงอยู่ได้ในสังคมไทย ดังนี้

เด็กอีพฮอปเป็นเพียงกลุ่มวัยรุ่นที่นำเข้าวัฒนธรรมตะวันตก

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกเด็กกลุ่มนี้พบว่า พวกเขาได้รับรู้ว่าสังคมภายนอกโดยเฉพาะผู้ใหญ่มองพวกเขาในแง่ลบคิดว่าพวกเขาเป็นเด็กที่ล้มความเป็นไทยไปเพื่อตามวัฒนธรรมตะวันตก ผู้ใหญ่มองว่าสิ่งที่พวกเขาทำเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม แต่ในมุมมองของเด็กอีพฮอปเอง พวกเขาได้โต้ตอบสังคมกลับมาว่าสิ่งที่พวกเขาทำนั้นเป็นเรื่องปกติที่มีมานานแล้วในสังคมไทย พวกเขาไม่ใช่คนกลุ่มแรกที่ได้รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา คนรุ่นปู่ย่า ตายาย ก็ได้รับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาเหมือนกันแล้วทำไมพวกเขาต้องโดนขี้ก่ล่าวหานี้เพียงกลุ่มเดียวด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นการต่อสู้ทางความคิด ความหมายของความเป็นเด็กอีพฮอป ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ถาม : “ทำไมจึงคิดว่าผู้ใหญ่ต้องมองเราไม่ดีแน่ ๆ เคยได้ยินมาหรือ”

อาท : “โธ่ มันแน่อยู่แล้ว พวกเขาคิดว่าพวกเราเป็นเด็กทำอะไรมันก็ไม่ถูกอยู่แล้วไง แล้วเราก็แบบพิเศษกว่าเด็กทั่วไปอีกเราเป็นอีพฮอป พวกเขาก็ยิ่งมองว่าเราไม่ดีไม่รักความเป็นไทย”

อำนาจ : “แย่นะพี่ ผมคิดว่าคนทั่วไปเขาก็ทำกัน หมายถึง การตามวัฒนธรรมตะวันตกนะ แล้วทำไมพวกผมจึงต้องโดนอยู่กลุ่มเดียวหะ มันไม่ยุติธรรมกับเราเลย”

ถาม : “คิดว่าคนอื่นก็รับวัฒนธรรมตะวันตกมาเหมือนกับเราใช่ไหม”

อาท/อำนาจ : “ใช่”

อาท : “คนไทยก็รับของคนอื่นมาทั้งนั้นตั้งแต่โบราณแล้ว พี่ก็เคยเรียนมานี่เรารับวัฒนธรรมการสวมหมวกมาจากฝรั่ง แล้วไหนจะเสื้อผ้าที่ใส่กันทุกวันนี้ก็ดูมาจากเมืองนอกทั้งนั้นแหละ เห็นไหมว่าคนทั่วไปก็เป็น”

อำนาจ : “จริงด้วย พวกเราก็แค่เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำกรนำเอาวัฒนธรรมตะวันตกอีกแบบหนึ่งเข้ามาที่แค่นั้น แล้วทำไมต้องด่าว่าเราด้วยหะ ทำไมไม่ด่าคนรุ่นปู่ย่าที่เขาทำเหมือนกันหะ”

อาท : “มันไม่ยุติธรรมเลย พวกผมไม่ได้ทำผิดนะไม่ได้ทำร้ายใครสักหน่อย”

หรือความคิดเห็นของเด็กอีพฮอปคนอื่น ๆ กับเรื่องนี้

พวกเราเด็กอีพฮอปไม่เคยว่าพวกคุณนะเพราะพวกเรารู้ว่าแนวใครก็แนวมัน กับคนทั่วไปอื่น ๆ เขาก็คงมีความสุขในแนวของเขา ใช่ว่าเขาไม่มาอยู่กับเราก็จะยิ่งดี ต่างคนก็มีความสุขกับแนวของตัวเองแต่ถ้ามาอยู่กับเราเขาอาจจะไม่มีความสุขแล้วก็ได้นะ (บอส, สัมภาษณ์)

“ผมว่าผมก็แค่เลือกรับวัฒนธรรมตะวันตกเหมือนที่คนอื่นเขาทำกัน แต่อาจจะแตกต่างตรงที่ผมรับอีพฮอปมาแล้วก็แสดงออกชัดเจนไปหน่อยมั้ง ก็เลยโดนอย่างนี้แหละ” (ปิ่น, สัมภาษณ์)

ข้อความจากการสัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กอีพฮอปรับรู้ถึงสังคมภายนอกคิดอย่างไรกับพวกเขาบ้าง และพวกเขาก็ได้ต่อสู้โดยการโต้ตอบในคำนิยามนี้ให้เห็นว่าสิ่งที่สังคมคิดไม่ได้ถูกต้องเสมอไปหรืออย่างน้อยมันก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่ถูกต้อง ยุติธรรมสำหรับพวกเขาเลย พวกเขาจึงเลือกให้คำนิยามตัวเองมากกว่าสิ่งที่สังคมคิดว่าพวกเขาเป็นอย่างไร

พวกเราเป็นเด็กอีพฮอปไม่ใช่ “เด็กแนว”

เนื่องจากในปัจจุบันสังคมไทยได้เกิดกระแสของคำว่า “เด็กแนว” อย่างกว้างขวางและด้วยความเป็นคำที่ถูกบัญญัติขึ้นมาใหม่ จึงยังมีความคลุมเครือในเรื่องความหมายอยู่ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าขอบเขตและความหมายของคำว่าเด็กแนว พบว่า เด็กแนว คือ เด็กวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่มีสไตล์การแต่งตัวเป็นของตัวเอง โดยนิยมใส่เสื้อยืดสองตัวทับกัน ใส่กางเกงบ็อกเซอร์ไว้ข้างในและใส่กางเกงยีนส์หลวม ๆ ใส่รองเท้าเก่า ๆ นิยมใส่เครื่องประดับหลายชิ้น นิยมฟังเพลงที่เรียกว่าแนวอินดี้ เป็นต้น เหตุที่ผู้วิจัยต้องกล่าวอ้างถึงขอบเขตและความหมายของเด็กแนวข้างต้น เป็นเพราะจากการสัมภาษณ์เจาะลึกเด็กอีพฮอป ทำให้ทราบว่าพวกเขาเหล่านี้มีความคับข้องใจอย่างมากเมื่อพวกเขาถูกคนทั่วไปในสังคมเข้าใจผิดและเรียกพวกเขาว่า “เด็กแนว”

ผู้วิจัยมีความสงสัยอย่างมากว่าทำไมการถูกเรียกว่าเด็กแนวจึงสร้างความไม่พอใจให้กลุ่มเด็กวัยรุ่นอีพฮอป จึงตั้งคำถามถึงประเด็นนี้ไว้ในการศึกษาด้วยดังนี้

ถาม : “รู้สึกอย่างไรถ้ามีคนมาเรียกเราว่าเด็กแนว”

เฟรดดี้ : “สมัยนี้อะไร ๆ ก็เด็กแนว ผมโคตรเกลียดเลยเวลามีคนมาเรียกผมว่าเด็กแนว”

ถาม : “ทำไมไม่ชอบละ ตอนนี่เด็กแนวกำลังเป็นกระแสที่ฮิตมากไม่ใช่เหรอ”

เฟรดดี้ : “ผมไม่สนหรอกว่าจะไรกำลังดังอะไรเป็นกระแส แต่ผมไม่ใช่เด็กแนวผมเป็นอีพฮอปเข้าใจไหม แล้วเด็กแนวคืออะไรหรือแนวอะไรมันก็ยังไม่รู้ตัวเองเลย”

ถ้าเชื่อว่าเด็กแนวจะไม่ชอบนะ แต่ถ้าเชื่อว่าเด็กฮิปฮอปก็ด้อยอย่างน้อยเค้าก็รู้ในสิ่ง
ที่เราเป็น เพราะเราก็แต่งอย่างนี้ทุกวันนะ แต่ถ้าเด็กแนวนี้แปลก ๆ มันแนวอะไรจะ
แปลก ๆ ไม่ชอบ ส่วนใหญ่ถ้ามีปัญหากับคนทั่วไปก็เรื่องแนวนี้แหละ ชอบมาแนว
มาตาอะไรแบบนี้มั่วซั่ว ผมอยากจะทำคอนเสิร์ตให้หน้ามันเลยนะว่าผมเป็นฮิปฮอปครับ
ไม่ใช่เด็กแนว (ซีว่า, สัมภาษณ์)

บ่อยมากที่มีคนมาเรียกเราว่าเด็กแนว คนไม่ค่อยเข้าใจในสิ่งที่เราเป็น ไม่เข้าใจตัวเรา
ส่วนใหญ่คิดว่าเราเป็นเด็กแนว ไม่ชอบเลย ก็เหมือนว่าเรามองคนทั่วไปแล้วเราไป
เรียกเขาด้วยชื่อคนอื่น ถามว่าคุณจะชอบไหมแน่นอนคุณก็ไม่ชอบเพราะมันไม่ใช่
ชื่อคุณ นั่นไงแบบนี้แหละแล้วมาเรียกเราว่า เด็กแนว ทำไมเราไม่ชอบ (กะต่าย,
สัมภาษณ์)

การที่คนทั่วไปบางกลุ่มเรียกเด็กฮิปฮอปว่าเป็นเด็กแนวนั้น น่าจะมาจากสาเหตุที่ใน
ปัจจุบันคำว่า “เด็กแนว” ถูกใช้ถูกเอ่ยถึงอยู่บ่อยครั้งในสื่อต่าง ๆ และด้วยเหตุที่ความหมายของคำ
ว่าเด็กแนวยังไม่มีการระบุอย่างแน่ชัด ทำให้คนทั่วไปในสังคมเกิดความสับสนและเข้าใจผิด จึงจัด
ให้เด็กฮิปฮอปรวมอยู่ในกลุ่มของเด็กแนวนั่นเอง ซึ่งในความรู้สึกของคนทั่วไปนั้นเรื่องนี้ไม่ได้เป็น
เรื่องใหญ่แต่ในความรู้สึกของเด็กฮิปฮอปการถูกเข้าใจผิดในเรื่องชื่อถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก
เพราะการถูกเรียกว่าเด็กแนวย่อหมายถึงการไม่มีตัวตนของเด็กฮิปฮอปในสังคม

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เด็กฮิปฮอปถึงเรื่องเด็กแนว พบว่าบ่อยครั้งเมื่อเด็กฮิปฮอป
ต้องการอธิบายให้ผู้วิจัยเข้าใจว่าพวกเขาไม่ใช่เด็กแนว การอธิบายนั้นจะมีการกล่าวถึงกลุ่มต่าง ๆ
ของเด็กฮิปฮอปด้วย ทำให้ผู้วิจัยทราบเพิ่มเติมว่าในกลุ่มวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปนั้น มีการแตกออกเป็น
กลุ่มย่อยอื่น ๆ อีกมากมาย การแตกออกเป็นกลุ่ม ๆ นี้มีลักษณะเป็นการแบ่งแยกแบบแก๊งค์สเตอร์
และการเป็นกลุ่มเด็กฮิปฮอปธรรมดาที่ไม่สังกัดแก๊งค์ด้วย

ที่ตั้ง ๆ ในไทยก็ต้องแก๊งค์ 13 crowns กับ Limited gangsta ทั้ง 2 แก๊งค์นี้เค้าตั้ง
กันมานานแล้ว ฮิปฮอปที่เป็นแก๊งค์ผมว่ามันจะมีภาพที่ไม่ดีเยอะกว่าพวกฮิปฮอป
ธรรมดา นะ มันแบบดูน่ากลัวนะพี่ แล้วเค้าก็จะไม่เอาฮิปฮอปอื่น ๆ นะ รับแต่แก๊งค์
เดียวกันเท่านั้น (เซต, สัมภาษณ์)

ครั้งหนึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์หัวหน้าแก๊งค์ Limited gangsta ถึงเรื่องการแบ่ง
แยกเด็กฮิปฮอปไว้ดังนี้

คงเพราะพวกเราที่เป็นฮิปฮอปจะถูกแบ่งแยก และล้อมกรอบจากสังคมให้ดูไม่
เหมือนใคร ไปไหนใครก็จะเรียกไ้เด็กฮิปฮอป เมื่อเราถูกสังคมจำกัดให้อยู่ใน
กรอบนี้ ออกนอกกรอบไปมันก็ยังเป็นวงแคบแล้วพวกแก๊งค์ฮิปฮอปเม็กซิกันที่อยู่
ในไทยก็ยังมีน้อย เราเลยเลือกใช้ชื่อนี้ เพราะเรามีอะไรที่ถูกจำกัด

ส่วนมากเมื่อผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ถึงการเป็นแก๊งค์สเตอร์ของพวกเขา พวกเขาตอบว่าเด็กฮิปฮอปด้วยกันเองมีมุมมองว่าพวกแก๊งค์เหล่านี้ 'ไม่ดี' มั่วซุ่ม และเป็นสาเหตุทำให้พวกเขาโดนเหมารวมว่าไม่ดีไปด้วยในสายตาคนทั่วไป นอกจากนี้จะมีแก๊งค์ใหญ่ ๆ ดังเช่นตัวอย่างข้างต้นแล้ว เด็กฮิปฮอปที่เป็นตัวจริง (Real) บางคนก็ทำการตั้งแก๊งค์ของตนขึ้นมา และเปิดรับสมาชิกที่เป็นรุ่นน้องใหม่ ๆ เข้ามาในแก๊งค์ ดังเช่น แก๊งค์ Real Thug ซึ่งมี "ป็น" เป็นหัวหน้าแก๊งค์

เค้าจะรับไม่ได้เพราะแบบแนวผมมันได้ชื่อว่า แก๊งค์สเตอร์ มันเป็นเรื่องที่แย่มาก...แย่มาก มันดูเป็นสิ่งที่แย่มากนะ แก๊งค์ผมจะไม่ใส่เสื้อผ้าสีแดง คือยอมรับว่าเลียนแบบเรื่องนี้มาจากเมืองนอก มันจะได้ดูเป็นกลุ่มเป็นก้อนไง ส่วนใหญ่พวกเราจะได้สีน้ำเงินกัน เวลานั้นเจ๊ก็เป็นกลุ่มใหญ่มาก แก๊งค์ Real Thug มีประมาณ 45 คน แล้วเวลามีพวกวัยรุ่นอยู่กันเยอะ ๆ สิ่งแรกที่ผู้ใหญ่คิดก็คือมันต้องมาทำอะไรที่ไม่ดีแน่ ๆ โดยที่พวกเขาไม่มาดูก่อนว่าพวกเราทำอะไรกัน แล้วก็สรุปเอาเอง (ป็น, สัมภาษณ์)

การแบ่งแยกกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ผู้วิจัยคิดว่าเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้มีวัฒนธรรมที่หลากหลายหลังไหลเข้ามาในสังคมไทยเป็นจำนวนมาก ดังนั้นนอกจากการต่อสู้กันระหว่างวัฒนธรรมหลักกับวัฒนธรรมย่อยแล้ว วัฒนธรรมย่อยต่าง ๆ ยังต้องต่อสู้กันเองด้วยเพื่อหาพื้นที่ให้กับกลุ่มของตน ดังเช่นในการแบ่งแยกระหว่างเด็กฮิปฮอปกับเด็กแนวข้างต้น และการแบ่งแยกกลุ่มยังแสดงให้เห็นว่าภายในกลุ่มของเด็กฮิปฮอป นอกจากมีการประกอบสร้างค่านิยมโดยรวมแล้วยังมีการแยกการนิยามเฉพาะแต่ละกลุ่มด้วย การเกิดชุดค่านิยมที่มีที่มาจากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเด็กฮิปฮอปที่ไม่ใช่เด็กแนว หรือเด็กฮิปฮอปที่เป็นแก๊งค์สเตอร์ ทั้งหมดเพียงเพราะพวกเขาต้องการให้สังคมรับรู้ว่าเป็นใคร และแตกต่างจากคนอื่น ๆ อย่างไรก็ตามถึงต้องการบอกให้สังคมรับรู้ว่ามีพวกเขาอยู่ในสังคมด้วย

พวกเรารักสนุกแต่ไม่ได้มั่วซุ่มและไม่มีเจตนาสร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น

การรักความสนุกสนานถือได้ว่าเป็นลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งของเด็กฮิปฮอป เห็นได้จากการที่พวกเขาจะรวมกลุ่มพูดคุย สนทนากันอย่างสนุกสนานเป็นประจำ และจากการที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นพบว่าส่วนใหญ่เด็กฮิปฮอปมักเป็นเด็กที่ร่าเริง ก้าวร้าว ก้าวแสดงออก จากเหตุผลของการชอบความสนุกสนานจึงเป็นที่มาของการนัดเจอเพื่อรวมกลุ่มกันบ่อยครั้ง ซึ่งในกลุ่มฮิปฮอปกลุ่มหนึ่งมักมีกันประมาณ 10 คนหรือมากกว่านั้น ทำให้ในสายตาของคนทั่วไปมองว่าการรวมกลุ่มของพวกเขาเป็นการมั่วซุ่มกันมากกว่าที่จะมีมุมมองไปในแง่บวก ทั้งที่ความจริงแล้วพวกเขาเพียงแค่

ต้องการพบปะเจอเจอเพื่อน เพื่อนที่มีความชอบแบบเดียวกันเท่านั้นและไม่ได้ต้องการสร้างความเดือดร้อนให้ใครเลย เมื่อผู้วิจัยลองถามดูว่าทราบหรือไม่ว่าในสายตาคนทั่วไปมองกลุ่มเด็กฮิปฮอปเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งพวกเขาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเป็นไปในทางเดียวกัน คือ

ถาม : “พอจะบอกได้ไหมว่าลักษณะนิสัยส่วนใหญ่ของเด็กฮิปฮอปเป็นอย่างไรบ้าง”

เบต : “ผมว่าส่วนใหญ่จะเป็นพวกกล้าแสดงออกนะสำหรับผม... ผมเป็นคนเฮฮา ปาร์ตี้ กระตือรือ แต่เวลาเอาเรื่องผมก็เอาเรื่องเหมือนกันนะ”

ปิ่น : “พวกเราชอบความสนุกสนานเฮฮาอะ ส่วนนิสัยผมก็เฮฮาครับ ชอบกวนแต่กวนแต่เพื่อนนะ แต่คือถ้าถามว่าชอบมีเรื่องก็ไม่ชอบมีนะ แต่คนอื่นก็อย่ามากวนก่อน ถ้าไม่กวนอยู่เฉย ๆ ก็เป็นเพื่อนกันได้ ถ้าหาเรื่องก็เจอกัน”

ก้อง : “พวกเราชอบเสียงหัวเราะใช้ใหม่ (ขอความคิดเห็นจากเพื่อนในกลุ่ม) ไม่มีใครชอบความเศร้าสร้อยหรอก ผมจะออกแนวรั้วที่สุดในกลุ่มเลย เฮฮา คุยกับทุกคนในกลุ่มเลย”

ชีว่า : “ผมก็เรื่อย ๆ อะ เฮฮากันไป แต่ใครอย่ามารังควานก่อน ผมก็ไม่ปล่อยนะต่างคนต่างอยู่ ไม่มีปัญหาอะไร ไม่อยากมีปัญหาไปก็เหนื่อยนะ ต้องตามเคลียร์หลาย ๆ ที่มันก็เหนื่อย คือผมไม่ไปยุ่งเค้านะ เค้าอยู่ของเค้า แต่ถ้ามายุ่งผมมาวิจารณ์ผม ก็เจอกันหลังไมค์ดีกว่า want นักใช้มัย คุยไม่รู้เรื่องก็คุยภาษาร่างกายกันเลยละกัน”

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ข้างต้น เห็นได้ว่าเด็กฮิปฮอปส่วนใหญ่มีนิสัยว่าจริง รักความสนุกสนาน ซึ่งพวกเขาไม่มีเจตนาที่จะสร้างความเดือดร้อนให้ใครอย่างที่สังคมภายนอกมอง และจากคำสัมภาษณ์ข้างต้นเห็นได้ว่าเกือบทุกคนมีการพูดพาดพิงถึงเรื่องการมีปัญหากับคนภายนอกทั้งที่ผู้วิจัยไม่ได้ตั้งคำถามถึงประเด็นนี้ แสดงให้เห็นว่าการเป็นเด็กฮิปฮอปนั้น พวกเขาต้องเจอเจอกับปัญหานี้เป็นประจำจึงมีการกล่าวถึงกันทุกคน และพวกเขาได้พยายามแสดงให้เห็นว่าการมีปัญหานี้ไม่ใช่เป็นเพราะพวกเขาเป็นฝ่ายเริ่ม แต่เพราะมีการว่ากล่าวพวกเขาก่อนพวกเขาจึงต้องโต้ตอบกลับเพื่อปกป้องตนเอง ไม่มีเจตนาทำร้ายใครก่อน เมื่อผู้วิจัยได้ตั้งคำถามถึงการมีปัญหากับคนภายนอกก็แสดงให้เห็นว่าเด็กฮิปฮอปได้รับรู้ว่าสังคมภายนอกคิดกับพวกเขาอย่างไรบ้าง

ผมว่าคนภายนอกเค้ารับรู้ภาพลักษณ์ของพวกเขาเด็กฮิปฮอปไม่ถูก อิมแต่ก็น่าจะมีถูกบ้างไม่ถูกบ้างนะ ก็อยากให้เค้ารับรู้ให้ถูกนะแต่บางคนก็เค้าปิดกัน เค้ารั้น เค้าก็ต้องดูว่าเค้ารับหรือเปล่า คนที่เค้าปิดกันให้ตายเค้าก็ไม่ยอมรับ แล้วส่วนใหญ่ก็รับรู้พวกเราเป็นในแง่ลบ ก็คือ เป็นเด็กฮิปฮอปต้องดูดีก็ดูดี ต้องเที่ยวผับ ต้องมั่วสุ่มกันซัวร์ (ปิ่น, สัมภาษณ์)

สำหรับเมืองไทยนะ ผมว่าเค้ามองในแง่ไม่ดีนะ ผมว่าเค้าปิดกั้นมากเกินไป คือ ส่วนหนึ่งเค้ามองว่าอีพฮอปต้องมั่วสุมต้องอะไร ที่จริงมันไม่ใช่ นะครับ มันอยู่ที่ว่า แต่ละกลุ่มปฏิบัติตัวอย่างไร ทำอะไรกันบ้าง วางตัวอย่างไร เรียกได้ว่า ความคิดยัง แคบมาก ๆ แคบมากถึงมาก ๆ นะ สังคมไม่เปิดรับพวกเราเลย (เขต, สัมภาษณ์)

ถ้าถามว่าในสังคมมองพวกเราแบบไหนผมว่าที่เห็นได้ชัดเลยนะ พวกสีอะนะผมยังไม่เคยเห็นพวกรายการทีวีนะ สงสัยถ้ามีก็คงน้อยมาก เคยเห็นเป็นหนังหรือโฆษณาบ้างนิดหน่อย เช่น โฆษณานานแล้วนะรองเท่านั้นนักเรียนผู้หญิงยี่ห้อนึง เค้าใช้เด็กอีพฮอป โฆษณาภาพที่ออกมาก็ไม่ดีนะ เป็นแบบพวกไม่มีมารยาท คุยโทรศัพท์เสียงดัง เลยถูกเด็กนักเรียนหญิงแกล้ง ภาพลักษณ์เลยดูไม่ดี เป็นเด็กเกเร ที่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น สังคมก็คงมองพวกผมแบบนี้แหละ (เฟรดดี, สัมภาษณ์)

ผู้ใหญ่กับเด็กอีพฮอปคงไม่ถูกกัน พวกเราได้รับการยอมรับจากสังคมน้อยนะ คงเป็นเพราะพวกเรามันดูเถื่อน ๆ นะ ด้วยการที่เราอยู่กันเป็นกลุ่มใหญ่ มันเลยดูเถื่อน และน่ากลัว ความที่เราดูบุหรี กินเหล้า มันก็ทำให้ภาพเราเหลวแหลกนะ เวลาผู้ใหญ่มองมาแล้วก็แยะ ยังมีข่าว โจ้บอย ชีม่วง ก็ยังทำลายภาพลักษณ์อีพฮอป (ก๊อง, สัมภาษณ์)

ผมคิดว่าเค้าไม่ถูกนะจริง ๆ ควรรู้จักก่อนแล้วค่อยมาด่า แล้วเค้าก็ไม่เคยเป็นแบบนี้ เพราะงั้นเค้าก็ไม่รู้ว่าเราเป็นไง แล้วเราสู้ดีว่าเราเป็นไงสำหรับผมนะแน่นอนอีพฮอป เป็นสิ่งที่ดี ผมชอบของผม และอีกอย่างผมก็อยู่กับมันมานานแล้ว แต่คนอื่นเค้าจะคิดว่าไม่ดีไง เพราะเค้าไม่เคยเป็นไม่เคยทำอะไรแบบนี้ เค้าไม่เข้าใจอะครับ (ชีว่า, สัมภาษณ์)

แม้ว่าเด็กอีพฮอปจะรับรู้ที่สังคมภายนอกนั้นคิดกับพวกเขาอย่างไรบ้าง แต่พวกเขาก็ไม่ได้ยอมรับกับความคิดเห็นเหล่านั้น พวกเขาพยายามต่อสู้เพื่อให้เห็นว่าพวกเขาเป็นอย่างไร และทำไมจึงเป็นเช่นนั้นจากการนิยามตัวตนของตัวเอง เห็นได้ว่า ปัญหาไม่ได้อยู่ที่การแสดงออกของเด็กอีพฮอปแต่อยู่ที่การต่อสู้ทางความหมาย ซึ่งถ้าให้พวกเขาเลือก พวกเขาจะรู้สึกพอใจและยินดีกับคำนิยามที่เกิดขึ้นจากคนกลุ่มเดียวกันเองมากกว่าคำนิยามที่สังคมภายนอกยึดเยียดให้พวกเขา

พวกเราต้องการแตกต่างจากคนทั่วไปแต่ไม่ได้ต้องการเป็น “ตัวประหลาด”

สำหรับวัฒนธรรมฮิปฮอปนั้นเสื้อผ้าการแต่งกายไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเพื่อใช้ปกปิดร่างกาย หรือให้ความอบอุ่นเท่านั้น แต่เสื้อผ้าการแต่งกายเป็นสื่อสัญลักษณ์ที่มีความสำคัญอย่างมาก ในวัฒนธรรมฮิปฮอปเป็นการบอกให้ทุกคนทราบว่าพวกเขาเป็นเด็กฮิปฮอปที่ไม่ใช่คนทั่วไป ที่ไม่ใช่เด็กพังค์หรือกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม เด็กฮิปฮอปต้องการแตกต่างจากคนทั่วไป ดังนั้นพวกเขาจึงเลือกสวมใส่สัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนดังเช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับต่าง ๆ และเมื่อผู้วิจัยตั้งคำถามกับเด็กฮิปฮอปว่าคิดว่าคนทั่วไปในสังคมคิดอย่างไรกับการแต่งตัวของเด็กฮิปฮอป พบว่าเด็กฮิปฮอปส่วนหนึ่งมองว่าพวกเขาแต่งตัวแบบนี้เพราะต้องการแตกต่าง แต่ผลที่ได้รับจากสังคมนั้นกลับมองว่าพวกเขาเป็นตัวประหลาดดังเช่นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้างล่างนี้

เด็กฮิปฮอปก็คือคนที่ชอบฟังเพลงฮิปฮอป ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้เมื่อเดินผ่านคนอื่นคนทั่วไปหรือคนธรรมดา ก็มักถูกมองว่าคนกลุ่มนี้แปลก จริง ๆ พวกเราก็ไม่เห็นจะแปลกมากขนาดนั้นนะ ก็เหมือนกับคนชอบเพลงลูกทุ่ง แต่คือเขาไม่ได้แต่งตัวเป็นนักร้องลูกทุ่งแต่เราแต่งไง ก็แค่นั้น ยิ่งช่วงแรกนี้สุด ๆ ประมาณช่วงที่ผมแต่งแรก ๆ เมื่อ 3-4 ปีก่อน โดนมองเป็นตัวประหลาดเลย คือผมว่าสังคมส่วนใหญ่จะเป็นแบบว่าถ้ามีอะไรที่ไม่เหมือนตัวเองก็จะเกิดข้อโต้แย้งขึ้นในใจแล้วว่า เฮ้ยเม่งต้องไม่ดีแน่ ๆ ไว้ก่อน แล้วเด็กฮิปฮอปก็โดนความคิดนี้เต็ม ๆ เลย แต่ก็แปลกอีกนะที่เด็กฮิปฮอปก็ใช้ความคิดนี้ไปมองเด็กอื่นอีกเช่นเวลาเด็กพังค์เดินมาก็มองว่า เม่งแปลกวะ ซึ่งเมื่อนอกเค้ายอมรับไม่แบ่งแยกให้พวกคนที่แปลกกว่าตัวเองเป็นตัวประหลาดนะ (จูเนียร์, สัมภาษณ์)

“พวกเราไม่ได้ต้องการเป็นตัวประหลาดและไม่มีใครต้องการเป็นตัวประหลาดอย่างแน่นอน การแต่งกายของพวกเราเกิดขึ้นเพราะต้องการให้คนอื่นรับรู้ว่าเป็นใคร เราเป็นเด็กฮิปฮอปนะก็เท่านั้น แต่ทำไมต้องมองเราเป็นตัวประหลาด” (อาท, สัมภาษณ์)

“ผมว่าผมเป็นตัวประหลาดนะ ไม่รู้สิเห็นเค้ามองกันตลอด แบบเวลาผมเดินไปไหนก็มองกัน แล้วก็ซุบซิบพูดอะไรกันก็ไม่รู้” (จ๊อบ, สัมภาษณ์)

คือ ผมแต่งตัวอย่างนี้ ไซม์ยี่พี แล้วมีพ่อลูกคู่หนึ่งเขาเดินใกล้ ๆ ผมนี่แหละ พ่อก็สะกิดลูกเขา แล้วพูดว่า เนี่ยถ้าโตขึ้นอย่าไปเอาอย่างเค้านะ ผมโกรธและโมโหมาก แต่ผมไม่สามารถทำอะไรได้ ผมก็แค่เดินเข้าไปคุยกับเค้า แล้วบอกว่าผมไม่เคยไปว่าเรื่องการแต่งตัวของคุณเลยนะเพราะผมรู้ว่าคุณชอบแบบนี้ แล้วทำไมต้องมายุ่งกับผมด้วย คุณก็ดูลูกคุณให้ดี ๆ ละกันนะ อย่าให้มันมาเอาอย่าง อย่าให้มันมาเลียนแบบผมก็แล้วกัน (เขต, สัมภาษณ์)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เหล่านี้พอจะสะท้อนให้เห็นได้ว่า การเป็นเด็กฮิปฮอปในสังคมไทยนั้น พวกเขา มีสถานะเป็นเพียงสิ่งแปลกปลอมในสังคมและไม่ใช่ที่ยอมรับของสังคมเลย ถึงแม้ไม่มีการพูดจาออกมาตรง ๆ ว่าพวกเขาเป็น “ตัวประหลาด” แต่เพียงแค่สายตาของคนในสังคมที่มองมา ก็สามารถทำให้พวกเขารู้สึก และรับรู้ได้ว่าพวกเขาคือตัวประหลาดในสังคม

พวกเราเป็นเด็กฮิปฮอปในแบบไทย ๆ ที่สร้างสรรค์มากกว่าทำลาย

จากการสัมภาษณ์เด็กฮิปฮอป ทำให้ทราบว่าพวกเขาปฏิเสธการยึดเยียดของสังคมที่ให้พวกเขา กลายเป็นกลุ่มที่ทำลายวัฒนธรรมไทย โดยพวกเขาคิดว่าถึงแม้พวกเขาจะรับเอาวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปมา แต่พวกเขาก็ไม่เคยลืมความเป็นไทย ไม่เคยทำลายวัฒนธรรมไทย และพวกเขาก็ได้พยายามที่จะนำเอกลักษณ์ความเป็นไทยมาผสมผสานในกิจกรรม หรือผลงานในลักษณะของฮิปฮอปด้วย ดังเช่นครั้งหนึ่งที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในเรื่องนี้ไว้ว่า

ถาม : “คิดอย่างไรที่สังคมมองว่าเด็กฮิปฮอปลืมความเป็นไทย”

อำนาจ : “พวกเขา กล่าวหาพวกเรา ถึงแม้เราจะ เป็นฮิปฮอปแต่เราก็รู้เสมอว่าเราเป็นคนไทย จะบ้าเหอเราไม่ได้ถูกปลูกฝังให้เป็นฮิปฮอปตั้งแต่เกิด หรือไม่ได้เป็นลูกไส้มีดตั้งแต่เกิด หรือลืมตาตื่นขึ้นมาแล้วกางเกงหลุดตุตตะที่ไหนโห! เด็ก ๆ แม่เลี้ยงมาผ้าอ้อมยังติดตุตตะอยู่เลย”

ถาม : “แล้วคิดว่าเรารับฮิปฮอปมาแบบไหน”

บอส : “ผมว่าส่วนใหญ่เด็กฮิปฮอปในไทย รับวัฒนธรรมเค้ามาแบบรู้ตัวเสมอว่าไม่มีวันที่เราจะ เป็นเหมือนเค้าได้ ร็อยเปอร์เซนต์ เราจึงรับมาแล้วผสมผสานความเป็นไทยลงไป ผมว่ามันเป็นฮิปฮอปไทยด้วยมาตรฐานเมืองนอก ผมว่าเราไม่ได้ลืมความเป็นไทยหรือไปทำลายวัฒนธรรมไทยตรงไหนเลย การที่ผมไม่ได้ตีซิม เล่นระนาด แล้วมาว่าผมอย่างนั้นมันไม่แฟร์นะ ผมไม่มีสิทธิ์เลือกทำในสิ่งที่ผมชอบเหอ แบบนี้มันประชาธิปไตยตรงไหน”

ส่วนใหญ่ความคิดเห็นของเด็กฮิปฮอปกับเรื่องนี้จะ เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ปฏิเสธข้อกล่าวหาที่สังคมสร้างให้พวกเขาเป็นกลุ่มที่ทำลายวัฒนธรรมไทย ตัวอย่างความคิดเห็นของเด็กฮิปฮอปคนอื่น ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก

ผมว่าสังคมมาโทษพวกผมแบบนี้มันไม่ถูก การทำลายวัฒนธรรมไทยมันมีมานานแล้ว และมันก็เกิดขึ้นมาโดยตลอด ไม่ใช่พวกผม ผมไม่เข้าใจอะไร ๆ ก็โทษวัยรุ่นนั้ไว้ก่อน ผู้ใหญ่ไม่เคยผิดเลยเหอ ผมว่าถ้าเขาไปยความผิดมาให้เด็กฮิปฮอป ผมก็จะ

บอกว่าผู้ใหญ่ที่นั่นแหละผิดที่ไม่ปลูกฝังความเป็นไทยให้พวกเรา ก็ผู้ใหญ่เป็นคนเลี้ยงพวกเรามาไม่ใช่หรือ พวกเขาทำไม่ได้ไม่รู้จะไปลงที่ใครพวกเราก็เลยโดนงัดมันเป็นปัญหามานานแล้วนะ คือ เราเป็นกลุ่มเล็กก็จริง เราก็ไม่ได้รู้สึกด้อยค่าเพราะเรามีน้อยนะแต่เรารู้สึกแย่ ๆ เพราะสายตาของพวกคุณนี่แหละ อยากให้ใจกว้างกว่านี้ มาเห็นแล้วรับรู้กันซะก่อนว่าดีหรือไม่ดีแล้วตัดสินกัน แต่ปัจจุบันค่านั่งกันในห้องแล้วพอมีคนมารายงานว่ามียุวชนกลุ่มหนึ่งเต้น (B-boys) กันอยู่แถวนี้แหละ แล้วก็แบบสั่งการไปเลยว่าไปเคลียร์หน่อยมันไม่เรียบร้อยอะไรแบบนี้ อยากบอกว่าคุณจะขี้นิ้วมานำใครจงแน่ใจซะก่อนว่ามีมือของคุณสะอาดพอ (จูเนียร์, สัมภาษณ์)

ผมคิดว่าเหมือนกับเราเอาศิลปะวัฒนธรรมของเค้ามาแต่มาเปลี่ยน แบบพวกฮิปฮอปเมืองนอกที่มันขายยาดูดบุหรี่ (กัญชา) สูบบุหรี่ ฝิ่นนะ เหล้า บุหรี่ ผมไม่แตะเราแค่เหมือนกับเอามาแล้วก็เปลี่ยนไป เหมือนสเก็ตฝรั่งไป พอคนไทยเอามาก็ปรับเปลี่ยนให้เป็นแบบไทย ทำให้มันเข้ากับเราได้ เราย่นามายุคนี้ให้เข้ากับเราได้ นั่นแหละมันก็คือฮิปฮอปแบบไทยที่พวกเรารับมา (เฟรดดี้, สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ซึ่งได้ข้อมูลข้างต้นที่เกี่ยวกับการปฏิเสธ การกล่าวหาของสังคมส่วนใหญ่แล้ว ยังแสดงให้เห็นการโต้ตอบสังคมด้วยการว่าผู้ใหญ่ หรือการแสดงให้เห็นว่าจริง ๆ แล้วพวกเขามีวิจรรณญาณเพียงพอที่จะเลือกรับสิ่งดีหรือไม่ดีมาจากวัฒนธรรมฮิปฮอป ผู้วิจัยยังได้ถามเด็กฮิปฮอปเพิ่มเติมถึงเรื่องของการที่สังคมทั่วไปมองว่า กิจกรรมที่พวกเขาทำนั้น มักเป็นการทำลายมากกว่าการสร้างสรรค์ พบว่า เด็กฮิปฮอปบางกลุ่มไม่พอใจที่สังคมทั่วไปมีมุมมองเช่นนั้น โดยให้เหตุผลว่า ปัจจุบันภาพลักษณ์ของเด็กฮิปฮอปที่สังคมมองมักเห็นจาก สถานที่เสื่อมโทรมเป็นส่วนใหญ่ เช่น งานกราฟฟิตีที่พันตามกำแพงรกร้าง หรือการรวมกลุ่มเต้นบีบอย ในเวลากลางคืน รวมถึงการใช้ภาษาหยาบคายในการแต่งเพลง เป็นต้น ทำให้สังคมทั่วไปมองพวกเขาแบบแง่ลบแต่ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะพวกเขาไม่มีพื้นที่ในการแสดงออก รวมถึงผลงานทุกอย่างที่พวกเขาสร้างขึ้นมานั้นมาจากจินตนาการของพวกเขาเอง ที่อาจสื่อความหมายรุนแรงและตรงไปตรงมาเกินไป จึงทำให้สังคมมองว่าเป็นการทำลายมากกว่าการสร้างสรรค์ พวกเขาอยากให้สังคมตัดสินผลงานของพวกเขาหลังจากที่ได้เห็น ได้ยิน หรือรู้ที่มาที่ไปให้ดีเสียก่อน ว่าไม่ใช่ทุกคนหรือทั้งหมดของเด็กฮิปฮอปจะเป็นเช่นนั้น เพราะมีเด็กฮิปฮอปบางกลุ่มที่พยายามสร้างสรรค์ผลงานของตนจริง ๆ ดังเช่นภาพกราฟฟิตีที่ผู้วิจัยได้มาจาก กิจจา ยามันสะบีดิน เด็กฮิปฮอปที่สร้างงานกราฟฟิตีโดยผสมผสานลดทอนความเป็นไทยลงไป

ภาพที่ 54
กราฟฟิตีแสดงความเป็นไทย

ที่มา: www.siamhiphop.com

ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการบทความเรื่อง “เรียนไม่รู้จบ พุดจาภาษา 'กราฟฟิตี' ของกรุงเทพมหานคร ฉบับวันอาทิตย์ที่ 15 มกราคม 2549” ซึ่งได้สัมภาษณ์ กิจจา ยามันสะบีดิน เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานกราฟฟิตี โดยสรุปได้ดังนี้

การพ่นสีไม่ควรไปสร้างความเดือดร้อนให้ใคร อย่างที่ผ่านมามีตัวเขาเน้นงานสร้างสรรค์อย่างเดียว เพราะตั้งใจว่าอยากให้เวลารถติดคนได้เห็นคำหรือภาพที่สวยงามมากกว่าคำที่บางคนชอบพ่นหยาบ ๆ เหมือนเป็นสตรีทอาร์ตที่มองเห็นได้ทั่วไป ที่ผ่านมา เขามีโอกาสร่วมงานกับศิลปินกราฟฟิตีต่างประเทศ เขาได้นำกราฟฟิตีกลับมาขายไทย ๆ ไปโชว์ โดยนำลายไทยมาผสมผสานกับการพ่นกราฟฟิตี ซึ่งสร้างจุดเด่นได้อย่างน่าชื่นชม และผลงานชิ้นนั้นได้ถูกเผยแพร่ไปตามประเทศต่าง ๆ ร่วมกับศิลปินต่างประเทศด้วย (www.bangkokbiznews.com)

จากบทความสัมภาษณ์ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัย เข้าใจได้ว่าเด็กฮิปฮอปในสังคมไทยรับรู้ดีว่าสังคมภายนอกพูดถึงพวกเขาในแง่ลบอย่างไรบ้าง และเด็กฮิปฮอปบางกลุ่มได้พยายามแก้ไขสร้างความเข้าใจใหม่ให้เกิดขึ้นในสังคม ดังเช่นกรณีของ กิจจา ที่รับรู้ ว่า สังคมทั่วไปมองว่างานกราฟฟิตีเป็นการทำลาย เขาจึงแสดงให้เห็นว่าการรับวัฒนธรรมเมืองนอกเข้ามานั้นไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายเสมอไป เราสามารถเลือกที่จะผสมผสานความเป็นตัวเองลงไปได้ ทำให้เห็นว่าการกราฟฟิตีเป็นการสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะความสวยงามมากกว่าการทำลายดังเช่นที่สังคมทั่วไปมอง

จากการศึกษาการนิยามตัวตนของเด็กอีพซอพ หากมองชุดของคำนิยามจากตัวเด็กอีพซอพเองเห็นได้ว่าการปฏิเสธอำนาจของสังคมกระแสหลักอย่างชัดเจน ซึ่งพวกเขาขอนิยามตนเองในทิศทางตรงกันข้าม ไม่ว่าจะเป็นเด็กอีพซอพที่เป็นเพียงกลุ่มวัยรุ่นที่นำเข้าวัฒนธรรมตะวันตกหรือการบอกว่าพวกเขาเป็นเด็กอีพซอพไม่ใช่"เด็กแนว" หรือพวกเขารักสนุกแต่ไม่ได้มีวามสุขและไม่มีเจตนาสร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น หรือพวกเขาเพียงต้องการสร้างความแตกต่างจากคนทั่วไป แต่ไม่ได้ต้องการเป็นตัวประหลาด หรือสุดท้ายที่บอกว่าพวกเราเป็นเด็กอีพซอพในแบบไทย ๆ ที่สร้างสรรค์มากกว่าทำลาย จะเห็นได้ว่าการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมย่อนั้น ปัญหาไม่ได้อยู่ที่กลุ่มคน 2 กลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกันแต่จริง ๆ แล้วเป็นเรื่องของอำนาจ ที่มิเชล ฟูก็อดต์ (Michel Foucault) อ้างถึงใน ก่าจร หลุยยะพงส์ และ สมสุข หินวิมาน, 2547, น. 46-48) อธิบายว่า อำนาจ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากชีวิตทางสังคม (social life) ของมนุษย์ได้ กล่าวคือ ถ้าเราไม่ได้เป็นคนใช้อำนาจ เราก็ต้องเป็นผู้ถูกใช้อำนาจ ในที่นี้ถึงแม้ว่าการใช้อำนาจในการนิยามเด็ก อีพซอพ จะตกเป็นของกลุ่มวัฒนธรรมกระแสหลักในสังคมไทย แต่เนื่องจากอำนาจไม่ได้มีลักษณะเป็นการกระทำทางเดียว แต่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นแบบสองทางกลับไปกลับมา จึงเห็นได้ว่าในขณะที่คนในสังคมพยายามยึดเหนี่ยวนิยามให้เด็กอีพซอพ ตัวเด็กอีพซอพเองก็ได้ต่อสู้ทางความคิด ความหมาย ทำการปฏิเสธและขอใช้อำนาจที่มีอยู่ทำการนิยามตัวเองเสียใหม่

อุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังการสร้างความหมาย ของวัฒนธรรมย่อยอีพซอพ

การศึกษาเรื่อง "อุดมการณ์" เป็นการศึกษาถึงกรอบแนวคิดที่คนใช้ในการทำความเข้าใจตัวเรา เข้าใจโลก เข้าใจสังคม ซึ่งการวิเคราะห์ อุดมการณ์ ของนักทฤษฎีสำนักร่วมวัฒนธรรมศึกษานั้น มีทัศนะว่า พื้นที่ของการสื่อสารและวัฒนธรรมเป็นเวทีของการประลองยุทธ์กันระหว่างชุดอุดมการณ์ที่มากกว่าหนึ่งชุด ดังนั้นในการวิเคราะห์อุดมการณ์ในวัฒนธรรมย่อยอีพซอพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่านอกจาก อุดมการณ์หลักซึ่งสถาบันสังคมทำหน้าที่ผลิตออกมาอย่างต่อเนื่องแล้วนั้น เด็กอีพซอพในสังคมไทยได้ผลิตอุดมการณ์อะไรออกมาเพื่อใช้ในการต่อสู้ ประลองยุทธ์กับสังคมกระแสหลักบ้าง

การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับเด็กอีพซอพ ผู้วิจัยได้สกัดข้อมูลเกี่ยวกับอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลัง ในการสร้างความหมายของวัฒนธรรมย่อยอีพซอพของเด็กวัยรุ่นอีพซอพในสังคมไทยได้ดังนี้

อุดมการณ์การต่อต้าน (Resistance)

อุดมการณ์ต่อต้านของเด็กฮิปฮอป ที่ผู้วิจัยพบในเนื้อหาสารมีอุดมการณ์การต่อต้านใน 3 เรื่องใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

อุดมการณ์การต่อต้านอำนาจรัฐ

อำนาจที่กลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปทำการต่อต้าน ในที่นี้ คือ อำนาจรัฐที่หากจะมองในแง่ของสายวัฒนธรรมศึกษาที่มีการศึกษาต่อยอดงานของ Gramsci แล้ว รัฐในที่นี้นอกจากจะหมายถึงรัฐที่ปกครองประเทศแล้วยังหมายรวมถึง กลุ่มผู้มีอำนาจต่าง ๆ ในสังคม (จารุณี สุวรรณรัมย์, 2547, น. 288) ซึ่งที่ผู้วิจัยพบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กฮิปฮอปมีอุดมการณ์ต่อต้านผู้พิทักษ์สันติราษฎร์หรือตำรวจ ในความเป็นจริง ตำรวจมีอำนาจหน้าที่โดยชอบธรรมในการดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นผู้รักษากฎหมายเพื่อให้สังคมเป็นระเบียบเรียบร้อย จึงถือได้ว่าตำรวจเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ ถึงแม้ว่าการปฏิบัติตนในสังคมของเด็กฮิปฮอป ไม่สามารถแสดงออกถึงการต่อต้านตำรวจได้มากนัก แต่ในกิจกรรมที่เป็นของพวกเขาเองนั้น พวกเขามีอำนาจในการใช้สื่อที่พวกเขานำเสนอความคิดเห็นของพวกเขาได้อย่างเต็มที่ เช่น กลุ่มเด็กฮิปฮอปที่ทำกิจกรรมเอ็มซีและแต่งเพลง “?...???” ผู้วิจัยได้มาจากอัลบั้มเพลงใต้ดิน “คมศร 04” ซึ่งมีเนื้อหาสื่อถึงอุดมการณ์การต่อต้านอำนาจตำรวจ ดังนี้

อิพวกที่เป็นมลทิน ที่เป็นที่มาของความฉิบหาย
 คงไม่มีใครคิดพิศวาส และอยากให้มันได้เข้ามาข้างกาย
 เพราะสิ่งที่ตามมา อาจทำชีวิตให้ฉิบหาย วอดวาย
 และคงต้องจำกันไปจนวันตาย
 แต่มีอีกหลายคนที่ต้องมาทุกข์ทน
 กับข้อกล่าวหาที่ตัวเองไม่ได้กระทำ
 แต่ต้องใช้กรรมจนหมดวาสนา
 ถูกจับมาตีตราบาป ให้คนทั้งบางตราหน้าว่าบาปหนา
 คนทำยังอยู่สบาย ไม่ละอาย
 พวกมึงนะชาติหมา
 คนดีเสียอกอยู่ในคุก คนเหี้ยเสียอกมาเดินกันซุก
 นี่แหละเรื่องจริงที่เกิดขึ้น อยู่ในสังคมที่เรียกว่าเมืองพุทธ
 เป็นเมืองที่ให้กำเนิดไอ้สัตว์ประเสริฐที่เรียกกันว่า มนุษย์
 แต่ใจบางคนมันทราม เลยต้องมาหามคนดีไปเข้าคุก

ต้องตกเป็นแพะรับบาปกับโชคชะตาที่น่าอนาถ
 ไม่ต้องโดนก็คงรู้ แค่พุดดูก็ยังขยาด
 ต้องถือว่าเป็นความชวย เกิดจากการกระทำอันร้ายกาจ
 ของพวกที่เห็นแก่ตัวต้องจับเป่าหัวให้มันดับอนาจ
 พวกมึงอย่าคิดว่าพวกมึงมีอำนาจแล้วมึงจะรอด
 มึงทำให้คนที่มึงค่า ต้องโดนประณามให้ดับมอด
 แล้วมึงอย่าคิดว่ามึงอยู่สบายได้ไปตลอด
 เพราะความระยำที่มึงทำ มันเป็นผลกรรมให้มึงต้องจอด
 พวกกูก็ยังสงสัยว่ามึงใส่หลวงพ่หรือพระอาจารย์อะไร
 โชคถึงคุ้มกะโหลกให้มึงหายและหลุดไปทุกคราว
 และก็ฝากถึงคมอำนาจของมนตร์คาถา
 ให้แม่งหลุดพ้น ให้ความระยำอยู่ได้ความถูกต้องทุกคราว
 แต่จะจริงหรือเปล่านั้นที่พวกมันได้สลอนอยู่ทุกวันนี้
 เพราะมันนะสุจริต และเป็นคนดีแต่แท้ที่จริงแล้วทราวม
 ความเหี้ยไม่ต้องถาม ไม่เคยคำนึงแล้วมึงจงฟังสังวรณ
 ฉากนี้จะตามหลอกด้วยความอาฆาตที่มึงเคยทำ
 ขอความเป็นธรรมให้แก่บางคนที่ขาดโอกาส
 แล้วต้องมาทนอยู่กับความทุกข์ที่ไม่อาจหลุดพ้น
 ช่วยจับพวกคนจัญไรที่เป็นภัยสังคมมาตีตราบาปเอาไว้สาสม

จากเนื้อเพลงข้างต้นถึงแม้ไม่มีคำพูดที่ชัดเจนว่าสิ่งที่กำลังพูดถึง คือ ตำรวจ แต่ถ้า
 สังเกตคำที่อยู่ในประโยคหลาย ๆ คำ เช่น “ช็อกแล้วหา”, “อยู่ในคุก”, “มาหามคนดีไปเข้าคุก”
 เป็นต้นจะทำให้เข้าใจว่าเพลงนี้ต้องการสื่อถึงเรื่องอะไร ในเนื้อเพลงแสดงให้เห็นถึงการล้มล้าง
 สถาบันของตำรวจในสังคม แสดงให้เห็นว่าพวกเขาไม่ให้ความเคารพ ไม่นับถือและไม่เชื่อมั่นใน
 การทำงานของตำรวจอีกต่อไป มีการด่าทอถึงการกระทำของตำรวจ สบประมาทด้วยคำหยาบคาย
 และด้วยเหตุที่ผู้ที่ทำการสื่อสารมีสถานภาพเป็นเพียงวัยรุ่นมาแสดงความคิดเห็น ด้วยถ้อยคำ
 หยาบคายและด่าทอถึงสถาบันหนึ่งของรัฐอย่างรุนแรงเช่นนี้ เป็นเรื่องที่สังคมกระแสหลักไม่ให้การ
 ยอมรับ อย่างไรก็ตามประเด็นที่น่าสนใจต่อไปคือ สถาบันของตำรวจหรือคนทั่วไปในสังคมน่าจะลอง
 ตั้งคำถามกลับดูว่า ทำไม อะไรเป็นสาเหตุให้เด็กวัยรุ่นฮิปฮอปเหล่านี้จึงมีความรู้สึกแค้นและรุนแรง
 ถึงเพียงนี้

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างถึงเรื่องนี้ ได้รับคำตอบกลับมาว่า สำหรับตนนั้นไม่ได้คิดว่าตำรวจไม่ดีทุกคน แต่เพลงฮิพฮอปเป็นเพลงที่นำเสนอเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้แต่ง ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าคนแต่งหรือคนใกล้ตัวอาจเจอเรื่องราวเหมือนเนื้อหาในเพลงก็เป็นได้ จึงต้องการแสดงออกอย่างนี้ หรือความคิดเห็นอื่น ๆ จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ฟังเพลงนี้ ดังนี้

ถาม : “ฟังแล้วคิดเห็นอย่างไรบ้าง”

ตอบ : “มันก็เรื่องจริง มีอยู่ในสังคมแต่ไม่มีใครกล้าพอที่จะออกมาตำหนิตำรวจแบบเพลงนี้ ผมว่าเขารู้สึกไม่พอใจแต่ทำอะไรไม่ได้ไง จะไปตำหนิตำรวจตรง ๆ ก็คงชวยกว่าเดิมแน่ ๆ”

ถาม : “แล้วตำรวจหรือคนอื่น ๆ เขาจะรู้หรือ เพลงพวกนี้ไม่ได้นำมาวางขายทั่วไปนี่”

ตอบ : “มันก็จริงแบบที่พี่บอก แต่ผมว่าแค่ได้ระบายมันก็ดีแล้วนะ ส่วนให้คนอื่นได้ยินมันก็ผลพลอยได้ อย่างน้อยก็พวกเด็กฮิพแหวะที่ได้ฟัง แต่ก็ไม่แน่นอนถ้ามันดังขึ้นมาเหมือนดาจิมในอดีตคนก็ได้ฟังเยอะนะ”

ถาม : “เพลงพวกนี้ส่วนใหญ่ก็ฟังกันเองในกลุ่มฮิพฮอปใช่ไหม”

ตอบ : “ก็ทำไงได้ มันถูกจำกัดอยู่แค่นี้ ผมว่าจริง ๆ แล้วคนแต่งก็คงอยากให้ตำรวจได้ฟังเหมือนกันแต่มันทำไม่ได้ มันก็เลยเป็นการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มพวกเราเท่านั้น”

ถาม : “อย่างในเพลงเนื้อหามันค่อนข้างรุนแรงนะ คิดว่าจริง ๆ แล้วเขาอยากตำหนิเหมือนในเพลงจริง ๆ ไหม”

ตอบ : “เจอจริง ๆ คงตำไม่ได้หรอก เถียงตำรวจยังไม่ได้เลยจะไปตำได้ไง ก็อย่างที่บอกเดี๋ยวจะชวยกว่าเก่านะ”

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าในการสื่อสารแบบเผชิญหน้านั้น เด็กฮิพฮอปก็ยังคงเคารพกติกาของสังคม เคารพกฎหมายอยู่ เพราะพวกเขาเป็นเพียงเด็กวัยรุ่นที่ไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะต่อสู้ได้ แต่หากเป็นการสื่อสารผ่านสื่อของพวกเขาเองดังเช่น การแต่งเพลง ความคิดทุกอย่างสามารถนำมาถ่ายทอดได้ทั้งหมด

อุดมการณ์ต่อต้านผู้ใหญ่

สังคมไทยมีลักษณะการอบรมสมาชิกสังคมที่เด่นชัดในเรื่องการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเหตุผล ตั้งแต่เด็กจนโตจะต้องเป็นลูกที่ดีอยู่ในโอวาทเป็นศิษย์ที่ดีเชื่อฟังครูบาอาจารย์ ผู้น้อยต้องเคารพผู้ใหญ่

ถึงแม้คำกล่าวข้างต้นจะเป็นเรื่องที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ความเชื่อดังกล่าวก็ยังคงสืบทอดต่อมาและพบเห็นได้ในสังคมไทยปัจจุบัน แต่สำหรับวัยรุ่นฮิพฮอปในสังคมไทยนั้น การ

เคารพกฎกติกาสังคมข้างต้น จะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการพบปะสื่อสารแบบเผชิญหน้าเป็นส่วนใหญ่ ถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะไม่สุภาพอย่างที่เด็กพึงมีต่อผู้ใหญ่ แต่ก็ไม่ถึงขนาดก้าวร้าวหรือหยาบคาย มากเกินไปนัก แต่ถ้าหากเป็นการนำเสนอความคิดเห็นผ่านกิจกรรมทั้ง 4 ประเภทของฮิปฮอป ซึ่งมี ลักษณะเป็นรูปธรรมชัดเจน สิ่งที่เราคิดและอยากแสดงออกอย่างแท้จริงจะปรากฏออกมาใน ลักษณะการต่อต้านอย่างเต็มที่ในกิจกรรมเหล่านี้

ลักษณะอุดมการณ์ต่อต้านผู้ใหญ่ของเด็กฮิปฮอป ก็มีลักษณะเหมือนกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป ในสังคมที่วัยรุ่นมักแสดงตัวเองผ่านการทำลายทำลายระเบียบของผู้ใหญ่หรือสังคม ด้วยการสร้าง แบบแผนปฏิบัติของตัวเองขึ้นมาใหม่ อุดมการณ์ต่อต้านผู้ใหญ่ที่ผู้วิจัยพบมีทั้งการแต่งเพลงของเด็ก ฮิปฮอปที่ทำกิจกรรมเอ็มซี การเต้นของกลุ่มเด็กฮิปฮอปบีบอย เป็นต้น

อุดมการณ์ต่อต้านผู้ใหญ่ในเรื่อง เพศ ดังนี้

เพลง เพศศึกษา 4 ไลฟ์

**หน้า 7 หลัง 7 มึงก็นับกันไว้	ดูขงยามันย่มึงก็พกกันไว้
ดูแกแตกอันตรายได้มีลูกไว้ใช้	ยาคุมนะของตายรีบไปซื้อมาใช้**
มาแล้วกุนะมาแล้วจะมาคอยช่วยสอน	น้องผู้หญิงตอนกลางคืนเที่ยวแต่ร้องหอน
วอนคิดกันให้ดีนะจะทำอะไร	ก็ป้องกันเอาไว้ก่อนจะเจอ HIV
สะดุ้งมาอีกทียืนอยู่หน้าประตูผี	หรือมีอีกอย่างถ้าไม่อยากโดน
ชาวบ้านเขาฟ้องร้องว่าไปทำลูกเขาท้อง	ซักแม่น้ำทั้งแปดมาชู้ว่าจงพึงระวัง
หมดกันที่พึ่งหมดพลัง	ไม่มีใครจะช่วยได้ก็สิ้นหวัง
อย่าคิดจะยอมแพ้เพราะยังมีทางแก้	ของตายที่ต้องเก็บเอาไว้ นั่นก็คือ ดูเร็ด
ล่อกันให้ครบ 10 เซ็ดมันจะเด็ด	ปลอดภัยสบายใจรีบกลับบ้านไปซะ
เพื่อใช้สนองตัณหากับราคะ	(ซ้ำ**)
มา มาเข้าเรื่องเรื่องทีคิดว่าน่าอาย	เรื่องทีหญิงและชายว่าง่าย ๆ ด้วยร่างกาย
เราจะทำอะไรทำกับใครทำที่ไหน	มึงควรละอายใจไม่ว่าจะทำกับชายใด
สตรีนางใดปล่อยตัวปล่อยกาย	พาจิตใจไปอย่างไม่ละอายและไม่ระอา
ด้านชาทำหน้าที่ไร้เดียงสา	หมดปัญญาหมดศรัทธามึงก็ได้แค่มารยา
มึงก็โศกและมึงก็เศร้า	มึงก็แค่ทำตอนมึงเมาไร้สติ
สิ้นคิดไม่กินาที	มึงอับอายไปเป็นปี พอกันที
ขึ้นมึงมัวต่อไปได้เจอดี	HIV มันไม่ใช่เรื่องเล่น

และ HIV มันจะทำให้เราเห็นว่า	มันเป็นโรคร้ายที่เราไม่คิดว่าจะเป็น
ถ้ามันไม่อยากจะตายก็ใจเย็น	(ซ้ำ**)
มีงหัดเสพสมถูกเอดส์แตกสมน้ำหน้า	เพศศึกษาไม่แน่นก็อย่ามาคิดซ้ำ
พอเสร็จกิจเตรียมเข้าห้องดับจิต	วางชีวิต สวมถุงดับจิต
มีงชักกระตัก กระตัก มีงรอดยาก	สถานการณ์ตกต่ำถึงรอดห้องข้าง
ตัวมีงก็ไร้มีามและอนาคตสวมถุงกันตัวหึง	ตามด้วยยาคุมแฟนไม่ท้องมีงก็ไม่ผิด
แตกนอก ซอกซ้ากะหล่ำปลี	เป็นเพราะว่าเพื่อนกูผ่านมาหลายที
พวกคิดลองดีแม่งท้องป่องทั้งปี	ยาคุมมีให้แตกเลือกว่าไม่เด็กอับปรีย์
ตบปากแม่ง 3 ที	สนุกอยู่ 10 นาทีตั้งท้องกันเป็นปี
อูแ่ว อูแ่ว มันเรียกพ่อมีงร้องแหย่	แม่มีงก็แหย่ถ้ามีงเหยยพอจะทำแท้ง
กูก็แหย่ตอนแยงไม่คิด	พอท้องโตเลือกรู้ว่าผิด...อยู่ที่จิตใจ
เตรียมพร้อมออกรบถุงยางก็ฟาดไป	เอดส์ไม่แตกท้องไม่โตสบายใจ
มีงก็พันภัยวันนี้ก็รอดไป	(ซ้ำ**)

ที่มา: อัลบั้มเพลงใต้ดินคมศร 04

วิถีชีวิตของสังคมไทยถือได้ว่า การพูดเรื่องเพศเป็นสิ่งต้องห้ามไม่เหมาะไม่ควรที่จะนำเรื่องเพศมาพูดจาอย่างเปิดเผยไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม และด้วยความที่ผู้ใหญ่หรือสังคมทั่วไปมักมองว่ากลุ่มวัยรุ่นมีปัญหาเรื่องเพศ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการนำเสนอของสื่อต่าง ๆ จึงทำให้ผู้ใหญ่และสังคมทั่วไปได้ทราบข่าวเกี่ยวกับปัญหาเรื่องเพศในกลุ่มวัยรุ่นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ดังเช่นปัญหาการทอดทิ้งทารกซึ่งเป็นประเด็นรายวันที่ได้รับเชิญขึ้นหน้าหนึ่งอยู่เรื่อยมา อาทิ การคลอดลูกแล้วหนี การฆ่าเด็กทารก หรือการนำเด็กไปวางทิ้งไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้ใหญ่มีความคิดว่าเด็กวัยรุ่นไม่มีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ คิดที่จะสนุกโดยไม่คิดถึงผลเสียที่จะตามมา ผู้ใหญ่คิดว่าเด็กวัยรุ่นมองเรื่องเพศเป็นเรื่องสนุกสนาน เด็กฮิปฮอปก็เป็นกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งในสังคมเช่นกัน จึงถูกมองว่าพวกเขาก็มีปัญหาเรื่องเพศเหมือนกับวัยรุ่นทั่วไป แต่จากเนื้อเพลง “เพศศึกษา 4 ไลฟ์” ของเด็กฮิปฮอป มีลักษณะแสดงความคิดเห็นในทางตรงข้ามกับผู้ใหญ่อย่างชัดเจน เพลง “เพศศึกษา 4 ไลฟ์” ที่พวกเขาแตง่นั้นมีเนื้อหาที่สื่อถึงการสอนเรื่องเพศสัมพันธ์อย่างเปิดเผย บอกวิธีการมีเพศสัมพันธ์แบบป้องกัน มีการบอกโทษของการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่คิด สิ่งเหล่านี้เป็นการต่อต้านความคิดของผู้ใหญ่ที่คิดว่าเด็กวัยรุ่นไม่มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ พวกเขาต้องการบอกว่าวัยรุ่นไม่ได้มีปัญหาเรื่องเพศอย่างที่ผู้ใหญ่หรือสังคมทั่วไปคิด วัยรุ่นมีความต้องการทางเพศก็จริงแต่พวกเขา รู้จักวิธีป้องกัน และดูแลตัวเองได้

อุดมการณ์ต่อต้านผู้ใหญ่ในเรื่อง ยาเสพติด ดังนี้

เพลง Smoke that SHIT

Smoke that shit	กูสูดสมุนไพรงูไม่เคยรู้ว่าคืออะไร
ก็แค่มันน่าพิศมัย	ก็ดูดเข้าไปก็สูดเข้าไปก็สูดเข้าไป
หมดก็เติมใหม่	ถ้ามีงยังไหว
น้องลองใหม่จะ	น่าลองและน่าชิม
ลองดูสักนิดใหม่หละ	น่าลองและน่าลิ้ม
Smoke that shit	กันทั้งวันกันทั้งคืน
Smoke that shit	ตั้งแต่วันนี้ตั้งแต่มะริน
Smoke that shit	เอาอีกที เอาอีกที
เมา เมา จุดก็ทีก็จุดแล้วเมา	อยากจะเอามาจุดทั้งปี
หาไม่ได้ หายากฉิบหาย	เอาที่ไหน เอาที่ไหน
อยากจะจุดก็ไม่ได้จุด	อยากจะสูดก็ไม่ได้สูด
เพราะใส่ police แม่งเข้ามาห้าม	ไอ้ตำรวจขี่ปราบปราม
Weed in the house	นั่งดูตสมุนไพรงู โย
ต่อกันถึงเช้า 8 โมงเช้า	ไม่เป็นไรที่นี้มันบ้านเรา
กูแม่งโคตรเมา	Smoke that shit
Everyday วันละ 3 รอบ	Smoke that shit

ที่มา: กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์

ยาเสพติด เป็นสิ่งผิดกฎหมายและมีอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวอย่างเด็ดขาด เป็นคำเตือนที่ทุกคนในสังคมไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างจำได้ขึ้นใจ แต่จากการสัมภาษณ์เด็กฮิปฮอปทำให้ผู้วิจัยทราบว่า การมารวมกลุ่มของเด็กฮิปฮอปซึ่งมีความอิสระจากการควบคุมของผู้ใหญ่โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครอง ทำให้พวกเขาผ่อนคลายจากกฎระเบียบที่ต้องยึดถือและปฏิบัติตามมาตลอด ทำให้พวกเขามีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต้องห้ามที่ผู้ใหญ่และสังคมเฝ้าคอยตักเตือนเสมอมาดังเช่น เรื่องยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์และจากเนื้อเพลงข้างต้นพบว่าเด็กฮิปฮอปบางส่วนยินดี ที่จะนำตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งยาเสพติดที่ผู้วิจัยพบว่ามีกาเสพติดกันมากในกลุ่มฮิปฮอปคือ กัญชา ซึ่งเด็กฮิปฮอปไม่คิดว่าการเสพติดกัญชาเป็นสิ่งที่ผิด และจากเนื้อเพลง Smoke that shit ข้างต้น เห็นได้

ว่ามีประโยคเชิญชวนให้คนอื่นมาเสพยาเสพติดอย่างเปิดเผย และมีการกล่าวว่าการปราบปรามยาเสพติดของตำรวจด้วย

หรืออีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งเป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดเช่นกัน ดังนี้

เพลง ซ่อน

ถือบ้องเข้าสวม	ถือไฟแช็คเข้าสวม
ควั่นคลังเต็มสวม	แต่ออกมาแก้ทำเป็นสำรวม
เห็นแกรมกลุ่มกันต่อต้าน	ที่ไหนได้เขี้ยวปีเต็มหลังบ้าน
ต่อต้านบ่าบอเห็นแกรมรงค์	ฉันก็ขำจนตัวงอ
เอาเถอะพ่อ พ่อ	เอาเป็นว่าฉันขอ

ที่มา: กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เด็กฮิปฮอปที่แต่งเพลงนี้ถึงเนื้อหาของเพลงในคำว่า “แก” กับคำว่า “พ่อ” ผู้แต่งต้องการสื่อถึง 2 ความหมาย คือ ผู้ใหญ่ทั่วไปในสังคมและตำรวจ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมาถึงการกระทำของผู้ใหญ่และตำรวจ ที่คอยดักเตือนและสั่งสอนเด็ก ๆ ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด แต่สุดท้ายแล้วพวกผู้ใหญ่ก็มีพฤติกรรมไม่แตกต่างไปจากเด็กวัยรุ่น เพลงนี้แสดงให้เห็นว่าเด็กฮิปฮอปต้องการท้าทายอำนาจของสังคมกระแสหลักอย่างชัดเจน

ความคิดเห็นที่แสดงออกมาในรูปแบบของเพลงของเด็กฮิปฮอปข้างต้น แสดงให้เห็นอุดมการณ์การต่อต้านผู้ใหญ่ ต่อต้านกระแสหลักอย่างชัดเจน ผู้ใหญ่และสังคมควรให้ความสนใจและหาคำตอบให้ได้ว่าทำไมเด็กกลุ่มนี้ จึงมีความคิดเห็นและค่านิยมเกี่ยวกับยาเสพติดไปในทิศทางดังกล่าว ก่อนที่ปัญหาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นจะทวีความรุนแรงมากไปกว่านี้

นอกจากเพลงที่มีเนื้อหาแสดงอุดมการณ์การต่อต้านผู้ใหญ่ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยพบว่ากิจกรรมอีกประเภทหนึ่งของเด็กฮิปฮอป ที่มีลักษณะแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ต่อต้านดังกล่าวเช่นกัน นั่นคือกิจกรรมการเต้นปีบอยของเด็กฮิปฮอป

“เวลาผู้ใหญ่เต้นรำ เรียกว่า สวยงาม”

“เวลาวัยรุ่นเต้นรำ เรียกว่า บ้าคลั่ง”

จากคำกล่าวข้างต้นเห็นได้ชัดว่าการกระทำของผู้ใหญ่กับวัยรุ่น ล้วนไม่แตกต่างกัน มีแต่อำนาจในการนิยามที่ผู้ใหญ่มีมากกว่าวัยรุ่นเท่านั้น จึงทำให้การเต้นรำของวัยรุ่นถูกเรียกว่า “บ้าคลั่ง” ถึงแม้ว่าวัยรุ่นไม่มีอำนาจในการนิยามเท่าผู้ใหญ่ แต่การต่อสู้กับอำนาจที่ผู้ใหญ่เข้ามา

2542, น. 38) ซึ่งอุดมการณ์แห่งการบริโภคนี้ก็เป็นลักษณะเด่นในระบบทุนนิยม ทำให้ปัจจุบันคนทั่วไปในสังคมให้ความสำคัญกับเรื่องวัตถุนิยม ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงชนชั้นและฐานะในสังคมอย่างมาก ซึ่งในเพลงของเด็กอิฟฮอปได้มีการแสดงการต่อต้านอุดมการณ์ดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะในแนวเพลงอิฟฮอป ที่มีความแตกต่างจากแนวเพลงที่ได้รับความนิยมทั่วไป เช่น แนวยิปซี แนวยุโรป เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ถ้าเป็นเพลงของเด็กอิฟฮอป จะมีการอ้างอิงถึงเรื่องชนชั้น ฐานะในสังคมอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งถ้าเป็นเพลงป๊อปจะไม่มีการพูดถึงเรื่องฐานะ ความรวยจน จะบอกเล่าถึงเรื่องราวความรักเพียงอย่างเดียวไม่มีการอ้างอิงถึงสิ่งอื่น ๆ ดังเช่น ตัวอย่างเพลงอิฟฮอปที่มีการแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์เรื่องชนชั้น ดังนี้

เพลง ไช่ลิ

ไช่ลิ ก็ผมไม่หล่อ มันไม่รวย	ไช่ลิกี้คุณมันสวยนี่ครับ
ก็ไช่ลิกี้หน้าตาผมไม่ดี ผมอัปลักษณะ	ก็ไชนี่ครับผมมันเกิดมาสวย
ถึงไม่หล่อ ไม่รวย แต่ก็จนนะจ๊ะ	อนาคตพี่จะร่ำรวย พี่จะสร้างฐานะ
แล้วน้องอาจจะง ว่าไอ้ โน ใครวะ	ผู้จัดการเปลี่ยนไปซะจั้น งงมียหละ
จริงใจนะ ไม่ใช่จิงใจ	จะเอาเงินมาไชรก็คงไม่ใช่
ก็พี่มีแต่ตัวกับหัวใจ	น้องก็เลยไม่สนว่าใครนะรักจริง

ที่มา: กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์

เพลง มิ่งคิดได้ไง

มิ่งคิดได้ไง นี่มันไม่ใช่เมืองนอก	สิ่งที่มิ่งทำลงไป มันเป็นเรื่องที่ระจอก
มิ่งคิดดูดี ๆ ให้อ๊ะเยี่ยสมองถ่วงอก	เดี๋ยวกูจะถีบเข้าคอก จับด้วยปลายหอก
มิ่งเกิดมารวย ส่วนกูเกิดมาจน	ถึงเงินกูไม่มี กูก็ไม่เอาเปรียบคน
ไ้เงินทองนั่นแหละ ที่มิ่งใช้ซื้อทุกคน	มิ่งลองมาซื้อกูดี เดี่ยวกูถีบให้ห่วยน
มีคนจนอีกมากมาย ที่กำลังรอกินอาหาร	มิ่งคิดดูดี ๆ เขานั่นน่าสงสาร
กินข้าวไปนิดเดียว เขาแทบจะเสียชีวิต	แถมโดนรังแกจากพวกเหยี้ยอันธพาล
คนอย่างมิ่งที่โลกไม่ต้องการ	ตอนมิ่งตายไป กูขอให้ตกรรกอวตาร

ที่มา: กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์

เพลง กำเสี้ย

พูดถึงเสี้ยใหญ่ ๆ หัวงูพญาไฟ	กับคุณหนูผู้หญิงที่คิดอนาคตไกล
แต่ใจมันไปไม่ถึง	ก็ได้แค่เสี้ยใหม่สามพันห้าถึงแปดพัน
จะเปิดชิงไซดีไลน์	หล่อเท่หรือนายแบบ
ถ้าไม่มีเงินหนูไม่เอา	ตำรวจในเครื่องแบบ
ถ้าโดนจับก็แล้วแต่เขา	โคแกกินหญ้าอ่อน
เสี้ยไม่ได้เมาท์	แค่อัพไวอาก้าก่อนหน้ามาร่วมรัก
เพื่อเงินหนูยอม	เสี้ยชอยถึยิกไม่มีซังัก
สภาพเสี้ยดูไม่ได้	เหมือนนโกล้จะตายนรยกยังทัก
เห็นแล้วมันทุเรศ	เอาเข้าจริง ๆ ไม่ใช่เพราะรัก
กระอักบัตริเครดิตร	ที่อาเสี้ยต้องนั่งรูด
เมื่อเสิร์จกิจหนูนั่งเจ็บ	แต่เสี้ยร้องกูด
หัวล้านตัวอ้วน	หนูอยากจะดำแต่หนูไม่พูด
กูปอกจริง ๆ	เมียมึงไม่ชอบมึงห rokok
น้ำหน้าอย่างเนี้ย	เมียมึงคงชอบมึงห rokok
เงินทองมั่งมี	ที่โดนเมียมึงปอกลอก
ชะโงกดูเงา	แล้วมึงจะหายข้าชอก

ที่มา: อัลบั้มเพลงใต้ดินคมศร 04

จากเนื้อเพลงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์การต่อต้านเรื่องการแบ่งชนชั้น ในฐานะในสังคมอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา มีการกล่าวถึงพฤติกรรมที่มีลักษณะของการบริโภคนิยม ซึ่งพบเห็นได้จริงในสังคมไทยปัจจุบัน แต่เนื่องจากเป็นการสื่อสารของกลุ่มคนที่ด้อยอำนาจในสังคม ตัวสารนี้จึงไม่สามารถไปถึงผู้ที่ต้องการสื่อสารด้วยได้ซึ่งคือคนทั่วไปในสังคม

อุดมการณ์การต่อรอง (Negotiation)

ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมหลักกับวัฒนธรรมย่อยในสังคมมักปรากฏออกมาในลักษณะที่ว่า วัฒนธรรมหลักพยายามจะครอบงำวัฒนธรรมย่อยอยู่เสมอ ในขณะที่วัฒนธรรมย่อยก็จะมีกระบวนการดิ้นรนต่อสู้เชิงอำนาจอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน ซึ่งการต่อสู้ของทั้ง 2 วัฒนธรรมอาจจบลงโดยมีผู้แพ้และผู้ชนะสลับกันไป แต่ในบางครั้งการต่อสู้ก็ไม่ได้มีผู้ชนะหรือผู้แพ้กลับได้สร้างช่องว่างตรงกลางที่ทำให้ทั้ง 2 วัฒนธรรมพบกันได้ครึ่งทาง สามารถกลมกลืนอยู่ร่วมกันได้ในความแตกต่างที่เกิดขึ้น นั่นคือการดิ้นรนต่อสู้ในแบบอุดมการณ์การต่อรอง ที่ไม่ถึงกับต่อต้านชัดเจน แต่ก็ได้โอนอ่อนผ่อนตามไปทุกเรื่อง

อุดมการณ์การต่อรองที่ผู้วิจัยพบในกระบวนการสื่อสารของกลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอป เป็นลักษณะการต่อรองเพื่อประกอบสร้างขึ้นมาใหม่คือ การรับเอาบางส่วนเดียวของวัฒนธรรมกระแสหลักมา แล้วใช้กลยุทธ์การผสมผสานสิ่งใหม่ ๆ อันนำไปสู่การสร้างความหมายเฉพาะของกลุ่มฮิปฮอป ซึ่งเรียกระบวนการนี้ว่า “กระบวนการตัดปะ (Cut-and-Mix Process)” จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยสามารถสกัดอุดมการณ์การต่อรองที่พบในการสื่อสารของกลุ่มเด็กฮิปฮอปได้ดังนี้

กิจกรรมเอ็มซี

หรือการแต่งเพลงของกลุ่มเด็กฮิปฮอปมักเป็นที่แสดงออกถึงความคิดเห็นหรืออุดมการณ์ที่แฝงเร้นอยู่เบื้องหลังได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งก็เป็นเพราะการใช้ภาษา คำพูดในเพลงสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ถึงแม้ว่าเพลงที่เด็กฮิปฮอปแต่งขึ้นมักมีการใช้คำพูดตรงไปตรงมาใช้ภาษาหยาบคาย แต่เด็กฮิปฮอปบางคนก็เลือกนำเสนอโดยมีการคำนิ่งและเคารพกฎเกณฑ์ของสังคมอยู่บ้าง เช่นในเพลง “น้องกัญ” ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้แต่งตั้งใจมีความตั้งใจให้เนื้อหาเพลงสื่อความหมายในลักษณะ 2 แง่คือ อาจมองเป็นเรื่องความรักระหว่างชายหญิงก็ได้ หรือถ้าผู้รับสารเป็นพวกเดียวกันก็จะเข้าใจได้ว่าสิ่งที่เพลงพูดถึงคือ ยาเสพติดหรือกัญชานั้นเอง ดังตัวอย่างเนื้อเพลงข้างล่างนี้

เพลง น้องกัญ

มีเธออยู่คนเดียว เธอชื่อน้องกัญ	เจอกันทุกวัน ทุกวัน ทุกวัน
เจอกันก็มัน ก็มัน ก็มัน	ขาดไม่ได้แล้วทำยังไง...ฮ่าวเสริ้จกัน
เจอกันตอนนี้ ทำให้ฉันต้องนึกถึงวันนั้น	วันที่ฉันได้เจอกับเธอ
เราก็โอบเอื้อมกันมานาน	จนฉันได้เจอกับเธอนะ

เรามาเจอกันที่เกาะ	แต่ต้องแอบมาคบกัน
ไม่อยากให้ใครเขารู้ว่าเราคบกัน	โดยเฉพาะพี่เขา
ถ้าหากว่าพี่เขารู้ว่าเรานั้นคบเธอ	เรานั้นแหละจะต่อเอา ไม่เอา ไม่เอา
ถึงว่าผมขี้เมายังไง ก็ไม่เอา ไม่เอา	เป็นยังไงพอคุณฟังจนจบ
ก่อนที่เธอจะคบกับเรา	เขาก็เอาเธอไปอบไอน้ำ
คิดแหละ คิดละซี นี่กว่าเป็นได้นั้นอะดิ	

ที่มา: กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์

“ไม่อยากให้ใครเขารู้ว่าเราคบกัน โดยเฉพาะพี่เขา ถ้าหากว่าพี่เขารู้ว่าเรานั้นคบเธอ เรานั้นแหละจะต่อเอา ไม่เอา ไม่เอาถึงว่าผมขี้เมายังไง ก็ไม่เอา ไม่เอา” จากประโยคนี้ในเนื้อเพลงข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามกับผู้แต่งว่าคำว่า “ใครและพี่เขา” ผู้แต่งต้องการสื่อความหมายถึงสิ่งใด ได้รับคำตอบว่า ต้องการสื่อความหมายถึง “ตำรวจ” แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าเด็กฮิปฮอปคนนี้จะชอบเสพยาเสพติดมากขนาดไหน ก็รับรู้ว่ายาสเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่ดีกฎหมายและกลัวการลงโทษ ดังนั้น เมื่อมีการเอ่ยถึงยาเสพติดในลักษณะสาธารณะ จึงต้องทำแบบลับ ๆ โดยเบี่ยงเบนความหมายให้เกิดความเข้าใจเป็น 2 แง่ แสดงให้เห็นการเคารพกฎของสังคมกระแสหลักอยู่บ้าง

นอกจากเนื้อหาในเพลงแล้ว ลักษณะการแต่งเพลงก็เป็นสิ่งที่เด็กฮิปฮอปนำมาจากวัฒนธรรมกระแสหลักเช่นกัน เห็นได้ว่าเพลงของเด็กฮิปฮอปมีลักษณะเป็นคำกลอน มีสัมผัสในแต่ละวรรค มีท่วงทำนองในการนำเสนอ แต่อย่างไรก็ดีพวกเขามีการต่อรอง ดัดแปลงเนื้อหาให้เหมาะสมกับกลุ่มตน และความแตกต่างระหว่างเพลงของเด็กฮิปฮอปกับวรรณกรรมในกลุ่มวัฒนธรรมชั้นสูงที่ชัดเจนที่สุดคือ เด็กฮิปฮอปเลือกใช้คำพูดที่สื่อความหมายตรงไปตรงมา ใช้คำหยาบคายในการนำเสนอ การร้องมีการใส่จังหวะแบบฮิปฮอปลงไป ในขณะที่วรรณกรรมชั้นสูงมักไม่สื่อความหมายในลักษณะตรง ๆ แต่เป็นการเปรียบเทียบโดยใช้ภาษาสุภาพ หรือเป็นการนำเสนอเนื้อหาโดยการใส่รหัสที่ซับซ้อน (elaborated code) เป็นต้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เด็กฮิปฮอปซึ่งเด็กฮิปฮอปมีความเห็นถึงประเด็นนี้ไว้ว่า

“เพลงฮิปฮอปมันเหมือนการร้ายแหละ ลิเก อะไรแบบนี้ เหมือนการแต่งกลอนสุนทรภู่ มันก็เหมือนการแต่งเพลงแหละ แต่มันเร็วกว่าแต่กฎการคล้องจองสัมผัสก็เหมือน ๆ กัน” (เอ็ม, สัมภาษณ์)

ร้ายโคลงสี่สุภาพ กลอนแปด กาพย์ยานี สรระ พยัญชนะ อักษรที่เรามีมันบ่งบอกในเชื้อชาติ พวกเราก็รับมานะแต่เหมือนนำมาดัดแปลงใหม่ให้เป็นแบบพวกเรา คือให้มานั่งร้ายโคลงกลอนแบบเดิมมันก็ไม่ไหวนะคะ น่าเบื่อ คือไม่ใช่มันไม่ดี มันดีแต่ไม่ใช่พวกเราก็แค่นั้น (กะต่าย, สัมภาษณ์)

กิจกรรมกราฟฟิตีหรือการพ่นสีสเปรย์บนกำแพงของเด็กฮิปฮอป

ก็เป็นอีกสื่อหนึ่งที่แสดงให้เห็นอุดมการณ์การต่อกรกับวัฒนธรรมกระแสหลัก งานที่มีการสร้างงานศิลปะที่สวยงาม เน้นสุนทรีย์ะ ลายอ่อนช้อย สีสันกลมกลืน เช่น งานลายไทยตามวัดวาอารามต่าง ๆ งานแบบนี้เป็นลักษณะของศิลปะชั้นสูงที่มีการคำนึงถึงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากมายในการสร้างงาน เช่น กฎการเลือกใช้สี การวางองค์ประกอบของผลงาน ลายเส้นที่ใช้ในการสร้างงาน ฯลฯ งานกราฟฟิตีของเด็กฮิปฮอปแสดงให้เห็นถึงการต่อกรรับรูปแบบงานศิลปะชั้นสูงข้างต้น มาตัดปะปะใช้ในงานของตนอย่างชัดเจน

จากการสัมภาษณ์เด็กฮิปฮอปที่สร้างงานกราฟฟิตีพบว่า พวกเขาคำนึงถึงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างงานศิลปะชั้นสูงด้วย และการพ่นกราฟฟิตีของเด็กฮิปฮอปก็ได้ใช้กฎเกณฑ์เหล่านี้เช่นเดียวกัน ทั้งการเลือกใช้สี การวางองค์ประกอบภาพ สิ่งที่เขาไม่ได้รับมาจากงานศิลปะของวัฒนธรรมกระแสหลักก็คือ การสร้างงานศิลปะชั้นสูงส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้พู่กันในการวาดภาพแต่พวกเขามีเพียงสีสเปรย์ที่พร้อมจะสร้างงานได้ในทุกที่ ทุกเวลา การสร้างงานศิลปะชั้นสูงมักมีพื้นที่รองรับในการสร้างงานไม่ว่าจะเป็นกรอบเฟรมที่ใช้สำหรับวาดรูป รวมถึงสถานที่สำหรับโชว์ผลงานเพราะสังคมภายนอกให้การยอมรับว่าเป็นงานที่ทรงคุณค่า ควรเก็บรักษา ในขณะที่งานกราฟฟิตีของเด็กฮิปฮอปต้องอาศัยการสร้างงานตามสถานที่ที่กว้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกำแพงมากกว่ากรอบเฟรมวาดภาพ

ถึงแม้ว่าสังคมไม่ได้มองว่างานกราฟฟิตีของพวกเขามีคุณค่า น่าเก็บรักษาดังเช่นงานศิลปะชั้นสูง พวกเขาก็กังวลให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เหมือนกับการสร้างงานศิลปะชั้นสูง เหตุผลหนึ่งคงเป็นเพราะพวกเขาต้องการทำให้งานกราฟฟิตีของพวกเขา มีความสวยงามเหมือนงานศิลปะแบบหนึ่งด้วย และสำหรับเรื่องจุดประสงค์ในการสร้างงานกราฟฟิตีของเด็กฮิปฮอปก็แตกต่างจากจุดประสงค์ในการสร้างงานศิลปะชั้นสูงด้วย กล่าวคือ ในการสร้างกราฟฟิตีของเด็กฮิปฮอปมักทำขึ้นเพื่อประกาศอำนาจเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะไม่พบในงานศิลปะชั้นสูงที่มักทำเพื่อความสุนทรีย์ในอารมณ์ศิลปะ เห็นได้ว่าถึงแม้เด็กฮิปฮอปจะนำเอากฎเกณฑ์ของงานศิลปะชั้นสูงมาใช้ในงานของตนแต่ก็ได้แสดงอำนาจการต่อกร โดยนำมาสร้างในรูปแบบที่แตกต่างออกไป

นอกจากกระบวนการตัดปะ ที่พบในการสร้างงานกราฟฟิตีของเด็กฮิปฮอปที่ได้เสนอไปข้างต้นแล้วนั้น ยังพบว่ามีการต่อกรประกอบสร้างใหม่ในอีกรูปแบบหนึ่ง คือ มีการนำลายไทยมาประยุกต์ใช้ในการสร้างงานกราฟฟิตีของเด็กฮิปฮอปด้วย ดังเช่นตัวอย่างงานกราฟฟิตีต่อไปนี้

ภาพที่ 54

กราฟฟิตีแสดงความเป็นไทย

ที่มา: กำแพงร้างของร้าน บ้านสาโท ย่านสุขุมวิท

ภาพที่ 55

กราฟฟิตีแสดงความเป็นไทย

ที่มา: www.siamhiphop.com

ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์เด็กฮิปฮอปผู้สร้างงานกราฟฟิติ ที่มีการใช้ลายไทยมาผสมผสานได้รับคำตอบว่า เขาต้องการให้สังคมยอมรับว่างานกราฟฟิติของพวกเขาก็เป็นงานศิลปะรูปแบบหนึ่งเหมือนกันไม่ใช่เป็นแค่พวกมือบอนที่พ่นกำแพงแบบไร้สาระ ซึ่งการจะให้คนทั่วไปมองแล้วเข้าใจและดูสวยงาม จึงจำเป็นต้องนำเอกลักษณ์ความเป็นไทยมาผสมผสานในงาน เห็นได้ว่าเด็กฮิปฮอปมีการเรียนรู้ที่จะใช้กลยุทธ์การตัดปะ เพื่อสื่อสารแสดงความคิดเห็นของตนเอง และพร้อมกับการหาพื้นที่ที่ตนจะสามารถดำรงอยู่ได้ในสังคม

กิจกรรมดีใจของเด็กฮิปฮอป

มีลักษณะแตกต่างจากดีใจโดยทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจาก ดีใจแบบฮิปฮอป จะเน้นการใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดแผ่นเสียง เช่น การ สแครทแผ่นเสียงเพื่อผสมผสานจังหวะใหม่ ๆ มากกว่าการพูดคุยและการเปิดแผ่นเสียงโดยไม่มีการใช้เทคนิคใด ๆ เลยซึ่งเป็นลักษณะของดีใจทั่วไปในวัฒนธรรมกระแสหลัก ถึงแม้ว่าดีใจแบบฮิปฮอปจะมีความแตกต่างจากดีใจทั่วไปแต่เห็นได้ว่า เด็กฮิปฮอปไม่ได้ปฏิเสธวัฒนธรรมกระแสหลักทั้งหมด พวกเขาใช้กระบวนการตัดปะ (Cut-and-Mix Process) ลักษณะดีใจทั่วไปจากวัฒนธรรมกระแสหลักแล้วนำมาสร้างรูปแบบใหม่ของดีใจแบบฮิปฮอปขึ้นมา

อุดมการณ์กระแสหลัก

นอกจากอุดมการณ์ต่อต้าน และอุดมการณ์ต่อรองกับวัฒนธรรมกระแสหลักที่แฝงอยู่เบื้องหลังกระบวนการสื่อสารของเด็กฮิปฮอปแล้ว ผู้วิจัยพบว่าเด็กฮิปฮอปยังมีการเกี่ยวรับเอาความหมาย นิยามวัฒนธรรมกระแสหลักมาใช้ทั้งหมดเช่นกัน การเลือกรับมาโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงแสดงว่าเด็กฮิปฮอปตระหนักแล้วว่าวัฒนธรรมเหล่านั้นเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มตน รับมาแล้วทำให้ชีวิตดีขึ้น มีอำนาจ มีพื้นที่ยืนในสังคม สำหรับสิ่งที่เด็กฮิปฮอปรับมาจากวัฒนธรรมกระแสหลักโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงนั้น คือ อุดมการณ์รักชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนในประเทศต่างให้ความสำคัญ ยึดมั่นอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยได้พบในการทำกิจกรรมเอ็มซี และกิจกรรมกราฟฟิติของเด็กฮิปฮอป ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

เพลง ไทย ไทย

**ไทย ไทย ทำไมชอบดูว่ากระจอก
 เมดอินไทยแลนด์นัมเบอร์วันผมขอบอก
 ไม่มีความเป็นไทย ภูมิใจกับของนอก
 ก็อย่ามาอยู่เมืองไทยไปเลย ไปอยู่เมืองนอก**
 แร็ปแต่ภาษาไทยเขาบอกง่ายไปของกล้วย กล้วย
 ก็เคยฝันเอาไว้ตั้งใจจะเป็นซูเปอร์สตาร์
 แต่ตอนนี้เป็นไม่ได้เป็นไม่ได้แค่ก๊วยกะไหลกกะลา
 ก็กูไม่ใช่ดาราริพฮอปซูเปอร์สตาร์จากเมืองนิวยอร์ก
 เป็นแค่ก๊วยธรรมดาเดินแอนด์เดินซ่าในเมืองบางกอก
 เขาบอกว่าอยากเป็นแร็ปเปอร์ต้องแต่งตัวแบบนิคเกอร์
 แร็ปไทยคำอังกฤษคำมันถึงจะจีบหลายเด้อ
 เยสเซอร์ แท็งกิว กูดบาย สไมล์ สไมล์ กูรู้แค่นี้
 แต่อยากจะทำโกอินเตอร์จะทำไมดี ต้องหาวิธี
 เอาฝรั่งมาแร็ปแล้วกันท่าทางคงมันและคงดูดี
 ภาษาอังกฤษกุ่มันห่วยฝรั่งช่วยด้วย ช่วยกูที
 มาแร็ปอังกฤษให้หน่อยจะได้ดูโกอินเตอร์เต็มที
 เพราะฝรั่งทำอะไรพีไทยเขาก็อวด (ซ่า**)
 อยากเห็นแร็ปไทยดูดีขึ้นสักที
 คนไทยหรือเปล่าชอบทำตัวดัดจริต
 ร้องให้คนไทยฟังเสือกแร็ปภาษาอังกฤษ
 ไทยคำอังกฤษคำน่าสมเพช อับปรีย์
 ภาษาไทยคำดีดีมีอยู่เสือกไม่ใช้
 ใช้ภาษาต่างชาติ ลืมความเป็นไทย
 ซินทำต่อไปเหมือนย่ำอยู่กับที่
 พยายามจะทำตามเห็นแล้วตลกดี
 นี่คือ Wanna be มาคลุกกับชาติไทย
 ที่แร็ปมานี้ อยากจะบอกให้รู้เอาไว้
 คุณก็มีของดีไม่ต้องเลียนแบบใคร

ญคนไทย พุดภษษไทย
 ญคนไทย ญพ้งภษษไทย
 ญคนไทย แล่วม้งเป็นเหี้ยอะไร
 พุดกันอยู่ได้ทำไมพวกม้งไม่อยปาก
 อินเตอร์กันจ้งไอ้สัตว์ พ้งแล่วญโคตรจะกระดาก
 ถ้ไมล้ปากพุดไทยได้หมพี
 ร่ายโคลงสี่สุภภ กลอนแปด กภพญญณี
 สระ พยัญชนะ อักขระที่เรอม้งบงบอกในเชื้อชษติ
 ใ้ญมใจในศกัศรี ที่ทุกคนท้ว้โลกแซ่ ซ้องกันว้ดี
 ไกลไกลอกินด่ง ดันไปตมด่งชษติใ้รวมกับ ABC
 คิดว้ดีดูฉลาด คงดูม้ควมรู้เข้สู้ชั้นนักปราชญ์
 ม้งคิดว้ดีแต่ญว้น่านอนถไม่รู้ใ้อะไรคิด
 ใ้สมองหรือองคชษติ (ช้***)

ที่มา: อัลบั้มเพลงใต้ดินคมศร 04

เนื้อเพลงของเด็กอิพฮอพข้งต้นถึงแม่มีการใ้ภษษหยบคยอยู่บ้ง แต่ก็เป็นกรแสดง
 ควมคิดเห็น รวมถึงกรรณรงค้ใ้คนไทยม้ควมญมใจในเอกลักษณะของเชื้อชษติไทยด่งเช่นควม
 ญมใจในภษษไทย และมีการว้กถ้วถึงค่านิยมของคนไทยที่ไม่เห็นคุณค่าของเอกลักษณะควม
 เป็นไทย พวกเขาแสดงใ้เห็นว้ถึงแม่พวกเขาจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่รับวัฒนธรรมด่งประเทศเข้ม
 แต่พวกเข้ก็เป็นคนไทยคนหนึ่งที่ญมใจกับเชื้อชษติไทย

เพลง For the Nation

ด้องกรใ้เด็กม้ขนาดตที่ดี เป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า
 แต่กรกระทำของผู้ใหญ่ ญคนไทยเอือมระอ
 กรกระทำที่ช้ดต ซึ่งช้ดแย้งกับศษน
 อุดสร้เกิดม้เป็นคน พุดตรง ๆ ญอຍหม
 เด็กไทยเรียนหนังสือท่งตำรภ ก ข ค
 ผู้ใหญ่กินส่วกันต่อเข้ยังไม่หยุด เข้ยังไม่พอ
 เข้ยังไม่อ้มท่ง แดกส่วกันต่อไปเข้กินด่งค้รัฐบาล

นำสงสารไว้ ประเทศไทย สังคมก็เสียหาย
 บ้านเมืองก็วอดวาย มีแต่ความเลวทรามต่ำช้าอยู่เรื่อยไป
 มึงโง่กินกันหมด ตัวมึงไม่สนใจอนาคตของชาติไม่รู้จะเป็นยังไง
 For พระรัตนตรัย For ประชาธิปไตย
 ก้มหน้าก้มตาเดินไม่สนใจโลกจะเป็นอย่างไร
 อนาคตผู้ดีตื่นแดง ตะแคงตื่นเดินตั้งแต่เด็กยันทารก
 อนาคตก็คงจะจบ แสงสว่างคงถูกกลบ
 ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่เมืองถวายเป็นเลื่อง
 เพื่อต้องการคำเคารพ แม่ง ชัดแย้งกลายเป็นศพ
 ต้องการจะเปิดกะลาออก สู่ภายนอกเปรียบเหมือนกบ
 ใ้กะลาที่ครอบหัวไม่สนว่ามันจะเป็นอย่างไร
 คำพูดเหยียด เพื่อผลประโยชน์ แม่งโคตรเหยียด
 ไม่น่าให้อภัย แก่งแย่ง แข่งขัน แม่งโง่กินกันทุกวัน
 อีกไม่นานประเทศชาติคงพัฒนากันไม่ทัน
 มีแต่พวกเฮงชวย แม่งคิดจะเอาเปรียบ
 ผู้ใหญ่เขารณรงค์ช่วยกันจัดระเบียบสังคม
 ตอนนี้มีแต่สิ่งที่เลวทราม ปล้น ใจ ฆ่า ฟัน แม่งกระทั้งค้ำกาม
 ใ้สันดานมึงคงไม่มีเรื่องที่จะทำ มึงมันสุดแสนจะระยำ

ที่มา: อัลบั้มเพลง Southside Phuket

เพลง” For the Nation” เป็นการนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมและเป็นเรื่องที่ส่ง
 ผลเสียต่อสังคมและประเทศชาติอย่างมาก ซึ่งก็คือ ปัญหาการคอร์รัปชันของนักการเมือง เจ้าหน้าที่
 ข้าราชการผู้มีอำนาจในสังคมมาถ่ายทอด เพราะเด็กฮิปฮอปต้องการให้สังคมและประเทศชาติที่
 พวกเขาอาศัยอยู่นี้ดีขึ้น นอกจากนี้เนื้อเพลงที่แสดงออกถึงอุดมการณ์รักชาติแล้วยังพบงานกราฟฟิตี้
 ที่มีเนื้อหาบอกเล่าถึงอุดมการณ์นี้เช่นกัน

ภาพที่ 56
 นักการเมืองสดสีใส่ประเทศไทย

ที่มา: กำแพงร้างแห่งหนึ่งย่านรามคำแหง

การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงการบอกเล่าความหวังที่มีต่อสังคมและประเทศชาติที่เด็กฮิปฮอปทำนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าถึงแม้พวกเขาจะเป็นเพียงวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งในสังคม ที่มีความแปลกและแตกต่างจากคนทั่วไปด้วยการสังกัดอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอป แต่พวกเขาก็เป็นคนไทยคนหนึ่งเหมือนคนในสังคมทั่วไป ที่พร้อมจะแสดงสิทธิอันชอบธรรมของการเป็นคนไทยนี้ ผ่านการแสดงความคิดเห็นที่ออกมาในรูปของเพลงหรืองานกราฟฟิตีที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างไว้ข้างต้น การแสดงออกผ่านสื่อเฉพาะของพวกเขาก็เป็นเพราะพวกเขาไม่สามารถไม่มีอำนาจพอที่จะเข้าถึงสื่อในวัฒนธรรมกระแสหลัก จึงทำได้แค่เพียงระบายส่วนเลี้ยวของความเป็นคนไทยผ่านสื่อที่พวกเขามีอยู่ในมือ

นอกจากอุดมการณ์รักชาติแล้ว เด็กฮิปฮอปยังได้รับเอาแนวคิดเรื่องผู้ใหญ่-ผู้น้อย มายึดถือและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เห็นได้จากการแบ่งระดับชั้นภายในกลุ่มฮิปฮอปเป็นเด็กฮิปฮอปตัวจริง (Real) หรือรุ่นพี่ และเด็กฮิปฮอปขั้นเริ่มต้น (Wanna be) หรือรุ่นน้องอย่างชัดเจน โดยที่เด็กฮิปฮอปขั้นเริ่มต้นหรือรุ่นน้องมีหน้าที่ในการให้ความเคารพ เชื่อฟัง นับถือเด็กฮิปฮอปตัวจริงหรือรุ่นพี่ ส่วนรุ่นพี่ก็จะมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ อีกทั้งยังมีหน้าที่ปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปให้รุ่นน้อง และหากรุ่นน้องมีการแข็งข้อ เทียบรุ่น ชำมรุ่น รุ่นพี่ก็จะปรามและสั่งสอน จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องแนวคิดผู้ใหญ่-ผู้น้อย จากเด็กฮิปฮอปดังนี้

อย่างผมเนี่ย ผมเคยเกลียด (ปีนเกลียด) แล้วผมโดนตบ (คำว่าตบ หมายถึง การสั่งสอนของรุ่นพี่ซึ่งบางครั้งอาจรุนแรงถึงทะเลาะวิวาทกัน) ก็นี่ไงผมเคยมีเรื่องกับ เสธ. (ซีไปที่รุ่นพี่ที่ชื่อ อาท แต่ได้รับการยอมรับนับถือจากรุ่นน้องจึงถูกเรียกว่า เสธ.) คือ ผมยอมรับนับถือคนยากนะ แต่เสธ.เค้าทำให้ผมเห็นว่าเค้าเป็นรุ่นพี่เป็นผู้ใหญ่นำเราได้ทุกอย่าง ดูแลเราทุกอย่าง (เบียร์, สัมภาษณ์)

“ทุกวันนี้เหมือนเป็นศาลพระภูมิ เดินไปไหน ๆ ก็มีเด็กยกมือไหว้ตลอด “หวัดดีครับพี่หวัดดีครับพี่” มันจะเคารพอะไรกันขนาดนี้” (อำนาจ, สัมภาษณ์)

จากการศึกษาเรื่องอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังการสร้างความหมายของวัฒนธรรมย่อยอิพฮอปคืออะไรนั้น ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ถึงแม้เด็กวัยรุ่นอิพฮอปจะทำการต่อต้านและต่อรองวัฒนธรรมกระแสหลักซึ่งส่วนมากเป็นการต่อต้าน ต่อรองถึงสิ่งที่ขัดกับค่านิยม บรรทัดฐานของกลุ่ม ซึ่งก็เพื่อลดความซับซ้อนใจความอึดอัดที่พวกเขาได้รับการพยายามครอบงำของวัฒนธรรมกระแสหลัก และเป็นเพราะพวกเขาต้องการที่จะสร้างความแตกต่าง (distinction /difference) เพื่อที่จะบอกว่าพวกเขาคือใครเป็นการสร้างที่ยืนในสังคม ให้เห็นว่าพวกเขาเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยหนึ่งที่มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนกับกลุ่มอื่น ๆ แต่เนื่องจากพวกเขาก็ยังต้องการที่จะอยู่ร่วมในสังคมอย่างสันติ ไม่ต้องการถูกลบหรือถูกเนรเทศ (exile) ออกจากสังคมอย่างสิ้นเชิง พวกเขาจึงเกี่ยวรับเอาบางสิ่งบางอย่างมาจากวัฒนธรรมกระแสหลัก เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่สังคมได้สร้างขึ้น เพื่อให้สังคมยินยอมให้พวกเขาได้เป็นส่วนหนึ่งในสังคมต่อไป ดังนั้นวัยรุ่นอิพฮอปจึงเป็นกลุ่มเด็กที่มีความรู้เท่าทัน สามารถแยกแยะและสามารถดัดแปลง/ต่อรองกับวัฒนธรรมกระแสหลักเพื่อการดำรงอยู่และการสืบทอดวัฒนธรรมย่อยของตนเองได้

กระบวนการสร้างวัฒนธรรมย่อยอิพฮอปให้ดูเป็น

“พวกเรา” (us) ที่ไม่ใช่ “คนอื่น” (other/them)

จากการศึกษากระบวนการสื่อสารของกลุ่มวัยรุ่นอิพฮอปในสังคมไทย สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพบว่าเป็นลักษณะเด่นของเด็กอิพฮอปก็คือ ความต้องการแตกต่างที่พวกเขาแสดงออกผ่านภาพลักษณ์ภายนอกที่เป็นรูปธรรมชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว การใช้เครื่องประดับ กิจกรรมที่พวกเขาทำ หรือการแสดงออกทางแนวคิด เช่น ค่านิยม แบบแผนของบรรทัดฐานของกลุ่ม ทุกสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการบอกให้ทราบว่าพวกเขามีความแตกต่างจากวัยรุ่นกลุ่มอื่น ๆ รวมถึงคนทั่วไปในสังคมอย่างไร จากความต้องการแตกต่างที่เด็กอิพฮอปแสดงออกมาเป็นที่มาของการเกิดกระบวนการสร้างวัฒนธรรมย่อยอิพฮอปให้ดูเป็นพวกเรา (us) หรือการสร้างอัตลักษณ์ (Identity) ซึ่งมี

ลักษณะเป็นการประกอบสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันภายในกลุ่มวัฒนธรรมย่อยอิทธิพลเพื่อแบ่งแยกให้เห็นว่าพวกเขาคือใครและมีใครบ้างที่เป็นคนอื่น (other/them) สำหรับพวกเขา

เนื่องจากในสถาบันต่าง ๆ ของสังคมนั้น วัยรุ่นทั่วไปหรือวัยรุ่นอิทธิพลไม่ได้มีส่วนร่วมในการร่วมกำหนดหรือควบคุมเลยแต่มีลักษณะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม คือ เป็นฝ่ายถูกกำหนดและควบคุม ดังนั้นใน 3 ขั้นตอนของกระบวนการทางวัฒนธรรม คือ การผลิต การกระจาย การบริโภคนั้นก็คงมีแต่ในส่วนของบริโภคเท่านั้นที่เด็กอิทธิพลยังคงมีอิสระเสรีภาพที่จะต่อสู้ / แปรเปลี่ยน ด้วยเหตุนี้เอง เด็กอิทธิพลในสังคมไทยจึงอาศัยอำนาจในการบริโภคทำให้เกิดกระบวนการสร้างวัฒนธรรมย่อยอิทธิพลให้ดูเป็นพวกเรา (us) สิ่งที่เด็กอิทธิพลใช้ในการสร้างความเป็นพวกเรา (us) ที่ผู้วิจัยพบจากการเก็บข้อมูลนั้นมีทั้งที่เป็นรูปธรรมเช่น เสื้อผ้าการแต่งกาย/การใช้เครื่องประดับ/กิจกรรมที่ทำ และที่เป็นนามธรรม เช่น ประเด็นที่พวกเขาสนใจซึ่งได้นำเสนอผ่านสื่อเฉพาะของพวกเขา (เพลง กราฟฟิติ) / ค่านิยมต่าง ๆ เช่น การรักพวกพ้อง เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดในบทที่ 4 ไปแล้ว

อำนาจในการบริโภคที่เด็กอิทธิพลได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อสร้างความเป็นกลุ่มย่อยนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใส่เสื้อผ้าที่มีลักษณะเฉพาะแบบอิทธิพลคือ การใส่เสื้อตัวใหญ่ ๆ สวมกางเกงหลุดตุต การใส่เครื่องประดับห้อยใส่บ้างใส่แหวนบ้าง การทำกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมย่อยอิทธิพลทั้ง 4 อย่างคือ กิจกรรมเอ็มซี กิจกรรมดีเจ กิจกรรมกราฟฟิติ และกิจกรรมบ๊อบบี้ รวมถึงรูปแบบการใช้เวลาว่าง เช่น เมื่อมีเวลาว่างพวกเขาเลือกฟังเพลงเฉพาะแนวอิทธิพลเท่านั้น หรือการนัดเจอกันที่สยามสแควร์ในวันหยุด การจัดงานสังสรรค์ปาร์ตี้อิทธิพล เป็นต้น เห็นได้ว่าอำนาจในการเลือกบริโภคนอกจากจะทำหน้าที่สร้างความเหมือนกัน ความเป็นพวกเรา (us) ภายในกลุ่มวัยรุ่นอิทธิพลแล้วยังทำหน้าที่แบ่งแยกกลุ่มที่แตกต่าง ที่มีความเป็นอื่น (other/them) จากพวกเขาออกไปได้ด้วย อำนาจในการบริโภคที่เด็กอิทธิพลใช้สร้างอัตลักษณ์ให้กับกลุ่มตนนี้ ถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเมืองระดับจุลภาค (micro-politics) ที่ทำให้การใช้ชีวิตของเด็กอิทธิพลมีความหมายสมบรูณ์ขึ้น

โอกาสในการเปลี่ยนแปลงความหมายและอุดมการณ์ ของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอป

การวิเคราะห์ในหัวข้อนี้เป็นการศึกษาถึง การสร้างรูปแบบการสื่อสารเพื่อการต่อต้าน การครอบงำของวัฒนธรรมฮิปฮอปที่มีต่อวัฒนธรรมกระแสหลักว่าเป็นอย่างไร เป็นการศึกษาว่า การต่อต้านที่เกิดขึ้นนั้นได้สร้างโอกาสให้พวกเขาอย่างไรบ้าง อาจมองได้ว่าเป็นการศึกษาถึงเรื่อง พื้นที่ทางการสื่อสารของกลุ่มเด็กฮิปฮอปที่พวกเขาสร้างขึ้นเอง เป็นพื้นที่ที่ปราศจากการถูกกดทับ เพื่อใช้เป็นโอกาสในการเปลี่ยนแปลงความหมายที่วัฒนธรรมกระแสหลักได้พยายามสร้างให้กับ กลุ่มของพวกเขา ผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงโอกาสการเปลี่ยนแปลงความหมายและอุดมการณ์ที่พบได้ดังนี้

สื่อกิจกรรมเอ็มซี (Emcee) หรือการแต่งเพลงและร้องเพลงแนวฮิปฮอป

จากการเก็บตัวอย่างเพลงที่กลุ่มเด็กวัยรุ่นฮิปฮอปได้แต่งขึ้นเอง พบว่าเพลงเหล่านี้มี ลักษณะเด่นในการแสดงความคิดเห็นโดยตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่ไม่สุภาพ และมักกล่าวถึง ปัญหาสังคม หรือวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมในขณะนั้น เป็นต้น การใช้ ภาษาที่ไม่สุภาพในเพลงฮิปฮอป ถือได้ว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนในสังคมทั่วไปส่วนใหญ่ไม่ ยอมรับเพลงของกลุ่มเด็กฮิปฮอป เมื่อไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไป โอกาสในการเข้าถึงสื่อ มวลชนจึงถูกปิดตายลงไปด้วย จากการสัมภาษณ์เจาะลึกพบว่า พวกเขารับรู้ถึงปัญหาข้อนี้ดี จึงมี วัยรุ่นฮิปฮอปบางกลุ่มสร้างช่องทางในการนำเสนอเพลงของตัวเองขึ้น นั่นคือ การทำเพลงใต้ดิน ซึ่งก็คือพื้นที่ที่ปราศจากอำนาจของวัฒนธรรมกระแสหลักที่เด็กฮิปฮอปได้เลือกเพื่อการสื่อสาร ทำให้การแต่งเพลงฮิปฮอปมีอิสระมากขึ้นไม่ต้องใส่ใจกรอบของสังคมที่มีกฎข้อห้ามต่าง ๆ มากมาย เช่น เพลงต้องใช้ภาษาที่สุภาพ ไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์สังคม ไม่ควรพูดเรื่องเพศหรือเรื่องต้องห้าม เป็นต้น

การทำเพลงใต้ดินของเด็กฮิปฮอป ถึงแม้ว่าเป็นสื่อที่มีพลังอำนาจในการเข้าถึงน้อยกว่าสื่อมวลชน แต่ก็ถือได้ว่าสามารถเข้าถึงและได้รับการยอมรับอย่างมากมายจากเด็กฮิปฮอป ด้วยกันเอง การทำเพลงใต้ดินจึงเป็นรูปแบบการต่อต้านที่เด็กฮิปฮอปใช้ในการปฏิเสภกฎเกณฑ์ที่ วัฒนธรรมกระแสหลักได้สร้างขึ้น และทำให้พวกเขามีโอกาสในการนำเสนอเพลงได้อย่างที่ใจของ พวกเขาต้องการ

สื่อกิจกรรมการเต้นบีบอย (B-boys)

ภาพลักษณ์ของกลุ่มเด็กฮิปฮอปที่ทำกิจกรรมเต้นบีบอย มักถูกสังคมภายนอกมองในแง่ลบ เนื่องจากมักมีการรวมกลุ่มซ้อมเต้นในเวลาากลางคืน ดังนั้นมุมมองจากคนภายนอกหรือผู้ใหญ่จึงมักมองว่าเป็นการรวมกลุ่มมั่วสุมของวัยรุ่น แต่เมื่อผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เจาะลึกจึงพบว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กฮิปฮอปที่เต้นบีบอย ต้องรวมกลุ่มซ้อมเต้นในเวลาากลางคืนนั้นเป็นเพราะ เวลาในช่วงกลางวันได้หมดไปกับการเรียนหนังสือที่โรงเรียนแล้ว ทำให้พวกเขาต้องอาศัยเวลาว่างหลังจากเรียนหนังสือเพื่อซ้อมเต้น นั่นก็คือ ช่วงเวลาเย็นไปจนถึงดึก และเป็นเพราะการเต้นบีบอย ตัวของผู้เต้นต้องสัมผัสกับพื้นที่เต้นค่อนข้างมากและต้องการพื้นที่ที่เป็นลานกว้าง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องซ้อมในเวลาากลางคืนเพราะพื้นไม่ร้อน และมีคนน้อย นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าเด็กฮิปฮอปที่เต้นบีบอยบางกลุ่มได้พยายามเปลี่ยนแปลงความหมายของการเต้นบีบอย ที่สังคมภายนอกได้สร้างขึ้นว่าเป็นกิจกรรมที่ไร้สาระไม่มีประโยชน์มาเป็นกิจกรรมที่มีไว้เพื่อการออกกำลังกาย ดังนั้นในมุมมองของเด็กฮิปฮอปจึงมองว่าการเต้นบีบอยก็เป็นกีฬาประเภทหนึ่งนั่นเอง เห็นได้ว่าพื้นที่ที่เด็กฮิปฮอปที่ใช้เต้นบีบอยนั้นได้กลายเป็นพื้นที่ในการเปลี่ยนแปลงความหมายของการเต้นบีบอยไปด้วย

สื่อกิจกรรมกราฟฟิตี

งานกราฟฟิตีถือได้ว่าเป็นสื่อของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยพบว่างานกราฟฟิตีของเด็กฮิปฮอปมักพบเห็นได้ตามกำแพงหรือสถานที่ที่รกร้างเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่ได้รับการยอมรับจากวัฒนธรรมกระแสหลักหรือสังคมภายนอก ทำให้เด็กฮิปฮอปที่ทำกราฟฟิตีต้องอาศัยพื้นที่ดังกล่าว ในการแสดงออกหรือระบายสิ่งที่คับแค้นใจ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการทำกราฟฟิตีของเด็กฮิปฮอปเป็นการปฏิเสธวัฒนธรรมกระแสหลักอีกรูปแบบหนึ่ง คือ เป็นการบอกว่าพวกเขาไม่จำเป็นต้องอาศัยสื่อของวัฒนธรรมกระแสหลัก หรือสื่อมวลชนในการนำเสนอสารของพวกเขาได้ เพราะพวกเขาได้สร้างสื่อหรือช่องทางของตนเองแล้ว และถึงแม้กราฟฟิตีจะเป็นเพียงสื่อตัวเล็กที่ไม่มีอำนาจเทียบเท่าสื่อมวลชน แต่ก็ยังเป็นสื่อตัวเล็กที่เด็กฮิปฮอปใช้สร้างโอกาสในการบรรณาการต่อสู้ ต่อต้าน ต่อรอง กับวัฒนธรรมกระแสหลักได้เป็นอย่างดี เพราะด้วยคุณลักษณะของงานกราฟฟิตี เช่น การเป็นสื่อที่มีความเป็นอิสระสูงมากในการสร้างงาน หรือการเป็นสื่อที่เข้าถึงคนได้จำนวนมากถึงแม้เป็นสื่อที่อยู่กับที่ ไม่มีการเคลื่อนไหวแต่ผู้ส่งสารหรือเด็กฮิปฮอปสามารถเลือกสถานที่สาธารณะที่คนจำนวนมากเข้าถึงได้ เช่น กำแพงสีแยกไฟแดง เป็นต้น ทำให้งานกราฟฟิตีมีพลังอำนาจเพิ่มมากขึ้นได้ จึงถือเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพที่เด็กฮิปฮอปใช้ในการต่อสู้ ต่อต้าน ต่อรองกับวัฒนธรรมกระแสหลักได้เป็นอย่างดี

โดยสรุป จากการศึกษาการสื่อสารระหว่างกลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปกับคนทั่วไปในสังคม เพื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปกับวัฒนธรรมหลักในสังคมไทยพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นคือ วัฒนธรรมกระแสหลักพยายามที่จะครอบงำวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอป ด้วยการสร้างนิยามผ่านมุมมองของบุคคลภายนอก แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มวัฒนธรรมกระแสหลักก็ไม่ได้ตัดกลุ่มวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปออกจากสังคม หากแต่จำกัดขอบเขตและพื้นที่ในการสื่อสารของพวกเขา ซึ่งหากจะมองในมุมมองของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยฮิปฮอปแล้ว เด็กกลุ่มนี้ได้มีการต่อรองอำนาจของวัฒนธรรมกระแสหลักด้วยการสร้างนิยามให้กับตนเอง ซึ่งพบว่านิยามของคำว่า “เด็กฮิปฮอป” รวมถึงกิจกรรมที่พวกเขาทำ ได้มีความหมายตรงข้ามกับที่คนในสังคมมองอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นฮิปฮอปมองว่า กิจกรรมที่พวกเขาทำรวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกไม่ได้เป็นสิ่งเสียหาย แต่กลับเป็นสิ่งที่เป็ศูนย์กลางให้พวกเขาดำรงอยู่ได้ในสังคม โดยที่กลุ่มเด็กวัยรุ่นฮิปฮอปได้พยายามหาพื้นที่ที่สาม (Third space) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้เป็นรอง (เด็กฮิปฮอป) จะเลือกใช้ในการแสดงตัวตน เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวนี้จะปราศจากอำนาจการกดทับของวัฒนธรรมกระแสหลัก ทำให้เด็กกลุ่มนี้สามารถเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่ นำเสนอความเป็นวัฒนธรรมฮิปฮอปได้อย่างเต็มที่ด้วย

สำนักหอสมุด